

Lókal

Alþjóðleg leiklistar-
hátíð í Reykjavík
verður árlegur við-
burður

SÍÐA 4

janúar 2008

menning

[SÉRBLAD FRÉTTABLADSINS UM MENNINGU OG LISTIR]

SÆLL... ÁR SERIUNNAR

Sprenging er fram undan í framleiðslu leikins sjónvarpsefnis hér á landi. Hvað er í vændum, hvað kostar að framleiða leikið sjónvarpsefni og hver borgar brúsann?

SÍÐA 8/9

BALTASAR KORMÁKUR ■ DR. GUNNI ■ AÐALSTEINN INGÓLFSSON ■ BRÚÐGUMINN ■ ERRÓ ■ ÞÓRHALLUR GUNNARSSON
■ KRISTJANA THORS ■ PÁLMI GUÐMUNDSSON ■ LAUFY GUÐJÓNSDÓTTIR ■ LOKAL ■ THE NATURAL
THEATRE OF OKLAHOMA ■ RAGNHEIÐUR SKÚLADÓTTIR ■ ELENA KRUSKEMPER ■ VIVARIUS ■ ERNA ÓMARSÓTTIR
■ THE NEW YORK PLAYERS ■ MYNDLISTARMARKAÐUR Á HEIMSVÍSU OG Í HEIMABYGGÐ ■ SIGRÚN DAVÍÐSDÓTTIR
■ STEFÁN BALDURSSON ■ NÝJAR ÍSLENSKAR ÓPERUR ■ HELGA BREKKAN ■ GRIGORY PASKO

HÚSAFRIDUNARLÖG
Páll Baldvin Baldvinsson skrifar

Vandræðagangurinn í kringum húseignirnar að Laugavegi 4-6 hefur leitt í ljós að brýnt er að taka upp lög um húsafríðun. Þau eru enda barns síns tíma og hafa í ljósi bráðafríðunar og beinna afskipta menntamálaráðherra reynst gagnslítill. Það er hárrétt hjá Þorgerði Katrínu Gunnarsdóttur menntamálaráðherra að telji húsafríðunarnefnd nauðsyn á endurskoðun laganna er réttast að hún móti slíka beiðni til ráðherrans. Atvikin á Akureyri, Seyðisfirði og hér í Reykjavík sanna það. Enn eru sveitarstjórnarmenn svo handgengnir stundarhagsmunum í smáum og stórum byggðum að þeir skirrast ekki við að láta leifar af fyrri byggð undir kúluna. Reyndar er málflokkurinn sem þá sprettur upp til varnar skemmdarverkunum sá, að slík spellvirki séu héraðsmál og varði ekki þakkið í 101, í beinni mótsögn við freka landsbyggðarpólitíkina sem heimtar þetta og hitt til handa fámennum byggðum meðan þéttbýlli svæði mega búa við vegapreglsli og líða fyrir fjölmennið.

Húsafríðun hér á landi verður að komast á hærra stig. Langt er síðan menn horfðu á eftir gömlu Kaupfélagshúsunum á Selfossi, eða gömlu búðinni á Bakkanum, sem væru bæjarprýði stæðu þau enn. Vernd á eldri húsbýggingum líður ekki síst fyrir þá mismunum sem húseigendur hafa liðið um langan umfram fyrirtæki að mega ekki taka viðhald sitt til gjalda. Gagngerar endurbætur eru nú taldar mönnum til tekna í framtölum. Það þarf því að líta til fleiri hluta. Þannig verður að færa nær okkur í tíma verndarskyldu sem nú tekur til bygginga fyrir 1918.

Árni Þór Sigurðsson þingmaður hefur lagt fram frumvarp til nýrra laga um húsafríðun og því von til þess að þingið taki lögina til endurskoðunar. Til verði kallaðir tilskildir aðilar og lögin fái vigt, svo ekki verði barnar niður síðustu leifar byggðar í landinu fyrir 1970. Byggingarsögulegt minni þjóðar sem man tímana tvenna í húsakosti nær ekki lengra. Hún þarf því hjálp til.

Magnús líklegastur

Magnús Geir Þórðarson líklistjóri

Sjö sóttu um starf leikhússtjóra Leikfélags Reykjavíkur sem fer með stjórn Borgarleikhússins: Edda Björgvinsdóttir, Gísli Þór Gunnarsson, Graeme Maley, Hafliði Arngrimsson, Halldór E. Laxness, Magnús Geir Þórðarson og Rúnar Guðbrandsson. Stjórn LR mun funda með umsækjendum og er niðurstöðu að vænta í vikunni.

Talið er nær víst að Magnús Geir Þórðarson verði ráðinn, ekki aðeins sökum menntunar í leikstjórn og viðskiptafræði, heldur líka sökum velgengni Leikfélags Akureyrar síðari misseri. Hann var á sínum tíma í forystu Leikfélags Íslands sem var samsteypa nokkurra fyrirtækja í leiksýningarekstri og varð það fyrirtæki gjaldþrota. Hann var um skeið starfsmaður Borgarleikhússins við umjón gestastarfsemi í húsinu.

Verði Magnús Geir ráðinn losnar starf leikhússtjóra á Akureyri en þar rýmkast mjög um rekstur Leikfélagsins á næsta ári þegar Hof – menningarhús á Akureyri – verður vígt en þar er aðstaða til leiksýninga allt önnur en í samkomuhúsinu gamla.

NÝJAR ÓPERUR
í undirbúningi

Íslensk tónskáld og samverkamenn þeirra sitja þessi misserin yfir óperum. Fjöldinn allur af nýjum óperuverkum er í vinnslu. Þetta flókna form sviðslistar, texta og tónlistar kallar til sín nýja og gamla krafta. Spurningin er bara hvenær áhorfendur fái að njóta þessara tónbókmennta í fullu skrúði á sviði?

Stefán Baldursson: „Það er bara svo dýrt að koma óperum á svið.“

Atli Heimir Sveinsson hefur samið óperu um norskan málara sem er sniðin fyrir litla hljómsveit.

Það eru ekki bara listamenn Íslensku óperunnar sem eru að þessi dægrið við æfingar á La Traviata sem frumsýnd verður snemma í febrúar í Ingólfsstrætinu. Skagfirðingar voru í höfuðborginni í fyrri viku og fluttu sömu óperu í Iðnó, þar sem óperur voru fyrst fluttar hér á landi, en Tónlistarfélagið flutti þar í álgöum eftir Dagfinn Sveinbjörnsson og Sigurð Þórðarson árið 1944. Langur tími leið áður en íslensk tónskáld réuust aftur í óperusmiðar, Þorkell Sigurbjörnsson þreifaði fyrir sér í smáóperum á sjöunda áratugnum, og þeir Atli Heimir Sveinsson og Jón Ásgeirsson glímdu síðar við formið.

Um þessar mundir eru ekki færri en átta íslenskar óperur í vinnslu, sumar á fyrstu vinnslustigum, aðrar lengra komnar. Skammt er síðan Skuggaleikur eftir Karólínu Eiríksdóttur við texta Sjón var sýndur í Óperunni. Jón Ásgeirsson lét frá sér litla gamanóperu, Eilífur og Úlfhildur, sem flutt var í fyrra á tónleikum. Hann hefur einnig greint frá því að vinnu sé að mestu lokið við Möttuls sögu sem hann hefur haft lengi í smíðum. Þorkell Sigurbjörnsson lét frá sér óperu sem hann kallar Gretti og var flutt á meginlandinu í fyrrasumar. Áskell Másson hefur í langan tíma unnið að óperu sem byggir á hinni kunnun og mögnuðu sögu Tarjee Vesaas, Klakahöllinni, sem kunn er í íslenskri þýðingu. Atli Heimir sem á að baki þrjár óperur; Silkitrommuna, Vikivaka og Tunglskinseyjuna, hefur lokið við óperu sem hann kallar Hertevig og sækir efni sitt í ævi norska málara Lars Hertevig (1830-1902) sem var hið mikla myndskáld rómantíska tímans í norskrum myndlist.

Af yngri mönnum leiðir Sigurður Sævarsson tónskáld vinnuhóp Hr. Niels í vinnu við óperuna Hel sem byggir á samnefndu verki Sigurðar Nordal. Sveinn Lúðvík Björnsson leiðir hóp sem vinnur að óperu eftir sögu William Golding, The Spire, og verður hún frumflutt á Skálholtshátíð á sumri komanda. Þuríður Jónsdóttir tónskáld, Ásgerður Júníusdóttir söngkona,

Skuggaleikur eftir Karólínu Eiríksdóttur var einkafrankvæmd unnin í samstarfi við Óperuna og ýmsa sjóði.

Kristín Jóhannesdóttir og Ólöf Nordal myndlistarmaður vinna að óperu og Hrðómar Sigurbjörnsson er langt kominn með óperu sem hann kallar Söng hjartans.

Sum af þessum tónskáldum kynntu verk sín fyrir norrænum óperustjórum sem funduðu hér á liðnu vori. Þá hafa þau nokkur tekið þátt í Óperudeiglunni, vinnustöð sem Íslenska óperan hefur staðið fyrir um ný verk. Að sögn Stefáns Baldurssonar óperustjóra var það álit samherja hans á Norðurlöndum að tvennt væri mönnum á okkar tímum til trafala við óperusmið; veik tilfinning fyrir lengd verka og söngtextinn væri oft ekki nægilega góður, án þess að sú skoðun ætti við þau íslensku verk sem voru kynnt í vinnslu. Víða um lönd sjást þess merki að vaxandi áhugi sé á nýjum smíðum í óperutónmenntum. Formið tekur þá ekki aðeins mið af því hvað er á seyði í

tónheimum, heldur reynist formið geta tekið upp nýnæmi í frasagnarhætti og myndlýsingum. Er víða talað um nýjar óperur sem vaxtarbrodd leiksviðsverka.

Vafalítið ræður nokkru um vaxandi áhuga tónskálda á óperuforminu að menn líta til sætafjöldna í nýja tónlistarhúsinu, en breytingar á Þjóðleikhúsinu drógu úr möguleikum á að hér væri hægt að koma fjárhagslegum fótum undir óperusýningar: Gamla bíó, Austurbæjarbíó og Borgarleikhúsið eru öll með of fá sæti til að hægt sé að nálgast flutningskostnað á óperuverki. Síðan hafa möguleikar aukist enn á flutningi með fyrirhuguðu óperuhúsi í Kópavogi. Það er kostnaður sem heldur aftur af tíðari sviðsetningum á óperum hér á landi og lítið framboð hefur fækkað þeim sem áhuga hafa á forminu. Ný hús og ný verk gætu læknað þann menningsjúkdóm.

Steinn og vatn eru tímanna tákn

EIRÍKUR ÖRN NORÐDAHL
Þjónn, það er Fönix í öskubakkanum mínum!
***

Um miðja síðustu öld teiknaði mikill reglumaður skýringarmynd af skáldverki og venslum þess við umhverfi sitt og fræðin. Á miðri myndinni var sjálf skáldverkið og út frá því þrjú horn; umheimur á einu, höfundur/skáld á öðru og lesandi á þriðja. Helstu kenningar um skáldskap rúmuðust þar einnig; kenning um eftirlíkingu (mimesis) leggur áherslu á tengsl skáldskapar við umheiminn, kenning um tilfinningalega tjáningu feitletrar venslin við höfund-

inn, kenning um síðalærdóm undirstrikar samband við lesanda – og kenningin um sjálfbært listrænt ágæti skáldverksins (móðernismi, formalismi, nýrýni) rýmist þar ekki síður, með því færa brennipillinn á verkið sjálf og rjúfa tengsl við heim, höfund og lesanda. En þá kom babb í báttinn sem fleygði reglunni útbyrðis og óvíst enn hvort hún sökkvi eða troði marvaða. Skáldin misstu trúna á veruleikann og vensl hans við skáldskapinn, misstu trúna á inntak

orðsins og dómgreind mannsins, fylltust vantrú á orsakasamhengi táknmynda og táknmiðs og ótrú á tungumál sem sýnilega byggðist á tilviljunum – allt á þeirri forsendu að speglun skáldskapar og ytri veruleika umpólaðist, á spegilmyndinni urðu hausaskipti á persónuleikum og leikendum og veruleikinn varð í vaxandi mæli eftiröpun ímyndunar, einsog nú er allsráðandi (auglýsingar eru t.d. ekki mynd af raunveruleika en myndu hinsvegar skoðun sem áhorfendur byggja veruleika sinn á). Kenning Platós um eftirlíkingu af eftirlíkingu af eftirlíkingu öðlast þá nýtt og óvænt líf og grefur um leið undan

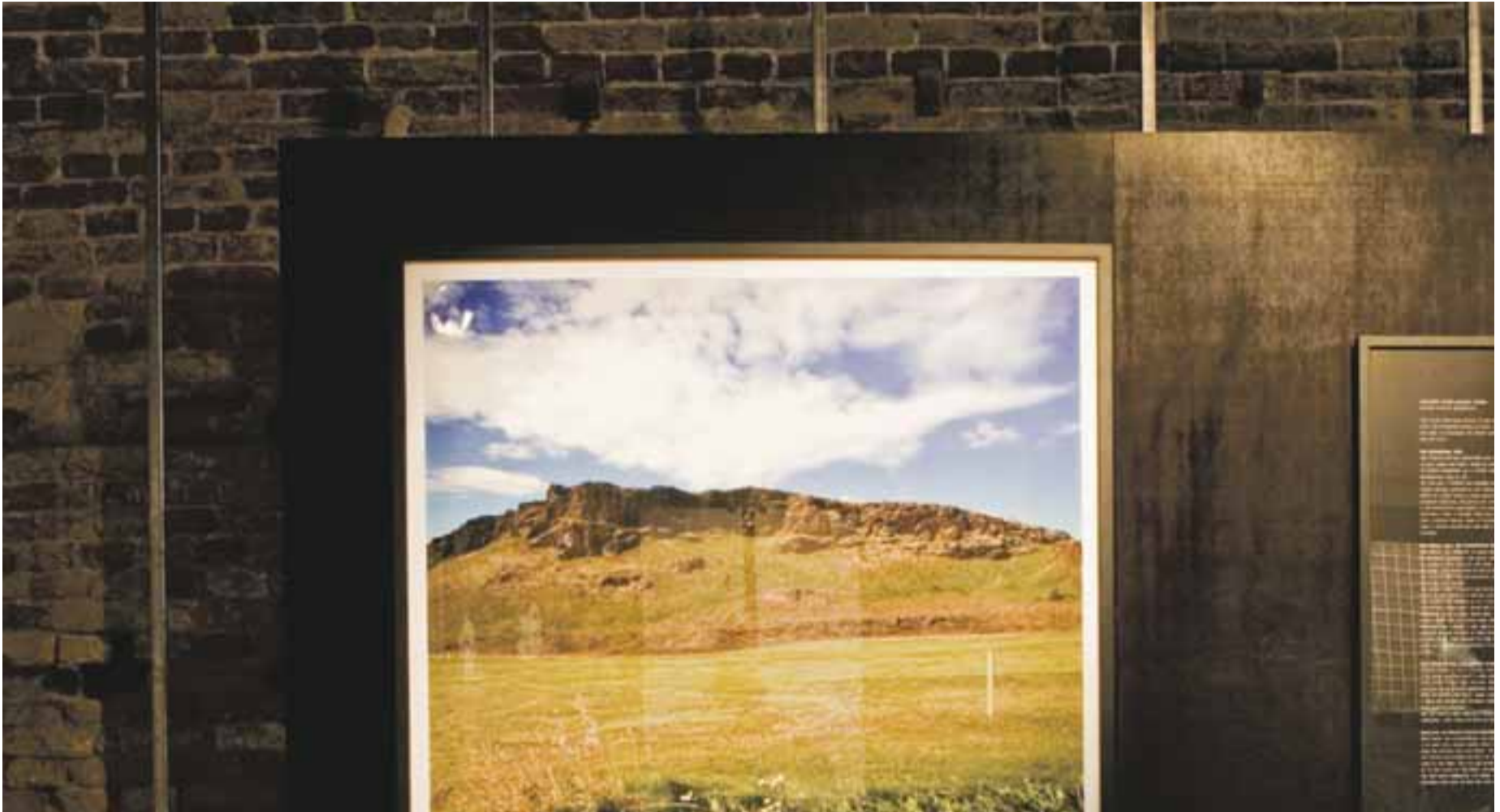
Eiríkur Örn Norðdahl rithöfundur

hefðbundnum skáldskap og gefur skáldinu póstrúktúralískt leyfi til að sofna frammá lykklaborðið og ota bulltexta að lesanda sínum þar sem inntakið og spennan felast í venslum (rofi) textans við samfélagslegar venjur og birta dulvitaða undirliggjandi grind sem flettir ofanaf ímynduðu samhengi hlutanna og sanna að fyrri sannleikur er blekking. Skáldið er þá í hlutverki draumsins í sýkóanalísunni sem fullyrðir að eigin lokleysa sé lykill að visku

og fullyrðir einnig að afbökun sé bæði óumflýjanleg og skapandi. Óttinn við áhrif og ægivald fyrri skálda er þá í senn óþarfur og uppbyggjandi, afskræming er sjálfsgöð sköpun. Því er hægt að raða bara orðum af handahófi í stafrófsröð (jafnvel með sjálfvirku tölvuforriti) og rýna í þá afhjúpun sem slíkt hefur í för með sér – einsog Barthes gerði við bækur sínar „til að forðast þematíska og lógíska reglu“. Hlutverk lesandans er þá að leysa upp öll auðkenni heildarhugmyndarinnar áður en vanafestan nær að vanskapa sanna og rétta eðlisþætti raunveruleikans. Þísofkeik. Yfir öllu þessu hangir

síðan sú lífseiga plátóska þversögn að hægt sé að sanna það með listfengi orðsins að orðlist sé vont mál, sanna það með skáldskap að skáldskapur sé einskis nýtur og verri en ekki neitt. Fönix Eiríks flýgur í þessar áttir og áttleysur bæði vísvitandi og gargandi og fellur síðan sviðinn á bakkann einsog flugáætlan gerði ráð fyrir og bíður þess eins að lesandinn komi og drepri í. Dr. Johnson á lokaorðin (og þar með ábyrgur fyrir stjórnugjöf) en um fræga enska skáldsögu sagði hann fyrir 300 árum: I would rather praise it than read it – skárra að lofa hana en lesa.

Lóan er komin

The Golden Plover Has Arrived

Steingrímur Eyfjörð

Sýning Steingríms Eyfjörð sem var framlag Íslands
á Feneyjatvíæringnum í fyrra.

Hafnarhús
10. janúar – 2. mars 2008

Aðgangur
ókeypis

Free
admission

Aðrar sýningar í Hafnarhúsinu: Hreinn Friðfinnsson
Erró – yfirlitssýning
Ingirafn Steinarsson í D-7

Hafnarhúsið er opið daglega 10 – 17 og öll fimmtudagskvöld til kl. 22.

Aðgangur ókeypis.

Í dag, sunnudaginn 20. janúar, kl. 14:00 verður listmiðja fyrir alla
fjölskylduna þar sem viðfangsefni eru sótt í sýningu Hreins.

Listasafn Reykjavíkur er safnið þitt.

Listamennirnir Ingólfur Arnarson og Birta Guðjónsdóttir eru fulltrúar
ólíkra kynslóða en þau verða með leiðsögn um sýningu Hreins kl. 15.

www.listasafnreykjavikur.is

listasafn@reykjavik.is

S 590 1200

F 590 1201

Morgunblaðið

BEINT ÚR KAFKA

Nature Theatre of Oklahoma er annar leikflokkur á Lókali sem koma frá New York og lýtur stjórn hjónanna Pavol Liska og Kelly Cooper: No dice heitir sýningin og hefur nýlökkið ferli sínum á SoHoR-ep og var uppselt á allar sýningarnar. Bæði eru þau hjón menntuð í Dartmoor og Liska starfaði um hríð með Richard Foreman, félagi hans og sambýliskona vann aftur á La Mama svo bæði eru þau verseruð í heimi jaðarleikhússins í New York.

Augnablik úr sýningu náttúrulega leikhússins frá Oklahoma sem sækir heiti sitt í leikhús í sögu Kafka, Ameríku.

Textinn í sýningu þeirra er sóttur í símtöl sem Liska hljóðritaði um margra mánaða skeið. Hann er fluttur við dans og bera flytjendur skrautleg gervi en flutningsmátinn er dauflegur, eintóna. Niðurröðun og athafnir sem virðast ekki vera fyrirfram skipulagðar voru unnar með tilviljun. Leikstjóri og höfundur gáfu vald sitt eftir og tilviljun var látin ráða, rétt eins og John Cage vann með. Margar fastar hefðir hins hefðbundna leikhúsa er samt að finna í sýningunni sem tekur á fjórðu klukkustund í flutningi og kann að reyna á þolinmæði leikhúsgesta sem verða að setja í annan gir í sætum sínum en þeir eru vanir. En efniviðurinn er þeim samt kunnuglegur, umtalsefni í símtölum, mas, þvaður og fastar klifanir í merkingu verða flytjendum efniviður. Rík áhersla er lögð á framburð og skrautlega búninga. Og svo er dansað.

Sýningin hefur farið víða um Bandaríkin og Evrópu og fer héðan til Noregs, Belgíu og Portúgals.

ERLENT VERK Á ÍSLENSKU

Franski flokkurinn sem hingað kemur, Vivarium, er með nokkur verk á verkefnaskránni og heldur sig mest í París. En Effet de Serge heitir sýningin sem hér verður flutt af hópi leikara með íslenskri þátttöku. Sýningin snýst um tiltekinn fjölda af gripum, hversdagslegum gripum sem verða uppspretta athafna. Hún gerir ráð fyrir þátttöku gesta og því verða félagar í leikflokknum að reíða sig á ihlutun frá heimamönnum. Frásagnarmátanum er lýst sem hugvitslegum og atburðarásin kalli til endurskoðunar á hugmyndum okkar um leikinn, sýninguna og – lífið.

Sviðsmyndin í frönsku gestasýningunni sem hingað kemur á Lókali.

EINMANA KÚREKAR

Leikstjórinn Peter Maxwell hefur um langan aldur verið áberandi í jaðarleikhúsi New York. Hann kemur hingað með verk sitt, Óður til mannsins sem krýpur, söngleik sem segir frá einmana sálum á reiki í hinu ímyndaða vestri með tilheyrandi söngvum og hljóðfærslætti.

Verkið var frumsýnt í haust í Performing Garage í Soho og fékk þá góða dóma gagnrýnenda en rygti Maxwell stendur á djúpum grunni þar í bæ. Sýningin er framleidd með aðilum vestan hafs og austan og flutt af fimm leikurum. Elena lýsir verkinu sem cowboy-harmleik: „Maxwell neitar að vinna með ýmis meðul sem við erum vön í leikhúsi: það er sett og búningar, handrit en enginn leikur. Hann vill þannig skapa rými fyrir áhorfendur til að geta sér til um hver sagan er. Stílnum hefur verið lýst sem „Dead Pan Acting“ sem hann þolir ekki, en heitið segir sína sögu. Það er engin túlkun í texta, engin sálfræðileg aðkoma í túlkun, enginn náttúralismi. En ef maður gefur sig á vald verkunum reynast þau mjög rík tilfinningaleg upplifun.“ Maxwell vinnur bæði með leikmönnum og leikurum. Fyrirhugaðar eru fjórar sýningar á Óðnum.

Augnablik úr Óðnum til mannsins sem krápur.

MYND: PIECE BY PIECE PRODUCTIONS/LOKAL

LÓKAL OG GLÓBAL HEIMURINN OG HEIMA

Lókali – Leiklistarhátíð í Reykjavík verður haldin í mars með alþjóðlegu sniði þar sem boðið verður upp á sýningar þriggja erlendra leikflokka auk innlendra verkefna, bæði þeirra sem hafa verið í gangi um nokkurt skeið og eins mun **Erna Ómarsdóttir** kom heim frá frumsýningu á nýju verki sínu í Brest og slúttu hátíðinni þann 9. mars.

LEIKLIST PÁLL BALDVIN BALDVINSSON

Alþjóðlegar leiklistarhátíðir í Evrópu og Bandaríkjunum eru vettvangur leikhúsfólks hvaðanæva að. Þar gefst listamönnum, listrænum stjórnendum og áhorfendum færi á að upplifa nýjustu strauma og stefnur í leiklist. Á hátíðum sem þessum myndast oft öflug tengsl, lögð eru drög að nýjum verkefnum og samstarfi landa á milli.

Lókali, fyrsta alþjóðlega leiklistarhátíðin á Íslandi, verður haldin dagana 6.-9. mars 2008 í miðborg Reykjavíkur. Markmiðið með hátíðinni er að kynna Íslendingum það markverðasta sem verið er að gera í leikhúslífi Evrópu og Bandaríkja-anna og tepla um leið fram frábærum sýningum íslenskra leikhúsmanna. „Nafnið felur í sér þann skilning að allt það áhugaverðasta í listum sé spröttið af þörf okkar fyrir að endurspegla okkar nánasta umhverfi,“ segir Ragnheiður Skúladóttir, leikkona og forseti leiklistardeildar Listaháskólans, en þau hjónin Bjarni Jónsson, leikskáld og þýðandi, hafa hrundið hátíðinni af stökunum.

„Hugmyndin kviknaði á Manhattan. Kunningi okkar hafði áhuga á að flytja inn sýningu, og þá fórum við að hugsa hversvegna ekki að flytja inn fleiri: hér er komið dansfestival og tónlistarhátíðir af ýmsu tagi, en ekki leiklistarhátíð. Ég er menntuð í Bandaríkjunum og hefur alltaf fundist tal um bandarískt leikhús einkennast af miklum sleggjudómum og vankunnáttu hér á landi. Bjarni þekkti vel til í Evrópu og við töldum möguleika á að halda hér árlega hátíð sem kynnti það nýjasta frá Ameríku og Evrópu og víðar að. Við sáum þá möguleika að fá hingað tengla og blaðamenn svo úr yrði umfjöllun sem vekti athygli. Og tenglar sem gætu leitt til frekara samstarfs. Með því að nýta þá aðstöðu og þá þekkingu sem hér er fyrir hendi skjótum við stöðum undir leiklistarhátíð sem vekja mundi athygli langt út fyrir landsteinana.“

Til þessa hefur leikhúshugafólk á Íslandi sótt til útlanda til þess að sjá nýstárlegt leikhús, nú mun heimurinn sækja okkur heim! Þau fengu sér til liðsinnis Elenu Kruskemper, listrænan stjórnanda, sem hefur starfað fyrir listatvíæringinn Bonn Biennale síðustu tíu árin, og Guðrúnu J. Guðmundsdóttir starfsmannastjóra Háskóla Íslands. Bak-hjarlar hátíðarinnar í ár verða Reykjavíkurborg, menntamálaráðuneytið, Glitnir, Icelandair og Ferða-

Erna Ómarsdóttir í Talking Tree en hún frumsýnir verkið í Brest meðan á Lokali stendur og kemur heim sérstaklega til að sýna verkið hér og lýkur með því hátíðinni.

MYND: FREDERIC DESMETRE/LOKAL

málaráð, Iceland Naturally. Er fjárhagsáætlun vel á annan tug milljóna og enn er verið að draga að styrki svo hátíðin gangi upp.

Fyrir rétttri viku hittum við Ragnheiði og Elenu á Hressó en þar verður kaffihús hátíðarinnar þá daga sem hún stendur. Elena hefur komið hingað til lands áður á vegum hátíðarinnar í Bonn og er því orðin nokkuð kunnug svipmóti íslenskra leikflokka. Nú er brýnt að finna sýningarsal fyrir gestasýningarnar þrjár. „Hér vantar sal sem er svartur kassi,“ segir Ragnheiður. „Við verðum að finna hús sem er hrátt og rýmir vel þær sýningar sem hingað koma og teljum okkur vera búnar að finna það: gamla Frónverksmiðjan við Skúlagötu hentar vel. Þar eru að vísu gluggar en við eigum ekki að loka heiminn úti, nútímaleikhús vill hafa gátt til þess umhverfis sem skapar það,“ segir Elena. Frón-salina fá þær með

tilstyrk Samson Properties. Þær eru enn að skoða og meta innlendu sýningarnar sem koma til álitu, en afráðið er hverjir gestaflokkarnir verða á hátíðinni og er fjallað um þá hér á síðunni. Aðrir sýningarstaðir verða Tjarnabíó, Þjóðleikhús og Borgarleikhús auk annarra óhefðbundnari staða.

Elena segir þennan tíma ákjósanlegan: hið alþjóðlega hátíðarár stendur frá apríl fram í september og sú ákvörðun að hefja hátíðina svona snemma þýðir að margir munu hefja ferðalög sín um evrópska listahátíðahringinn hér. Elena segir áhorfendur hér á landi vera opna, „ótrúlega“ opna. Hún hefur starfað við listahátíðir síðan 1994 ef frá er talinn skammur tími sem hún vann við Schaubühne í Berlín. Hún er því þaukunnug því sem er að gerast á þessum vettvangi í heiminum og gat Lókali ekki fengið betri ráðgjafa til samstarfs.

eitthvað alveg einstakt

FRÁBÆR SKEMMTUN FYRIR ALLA FJÖLSKYLDUNA

Goði

EFTIR KARL ÁGÚSTULFSSON
BYGGT Á SOGU CARLO COLLODI

Laugardagurinn	26.	janúar
Sunnudagurinn	27.	janúar
Laugardagurinn	2.	febrúar
Sunnudagurinn	3.	febrúar
Laugardagurinn	9.	febrúar
Sunnudagurinn	10.	febrúar

BORGARLEIKHÚSIÐ

Miðasala í síma 568 8000 - www.borgarleikhus.is

Kona skeiðar fram hjá þrískiptu málverki eftir írsku málara Francis Bacon sem hann málaði á árunum 1974-1977 í minningu ástmanns síns. Verkið verður selt á uppboði Christie's-uppboðshússins í London 7. febrúar og er talið víst að það seljist fyrir hæsta verð sem gildið hefur verið fyrir verk listmálara frá bresku eyjunum.

MYND: AFP PHOTO/JOHN ENOCH

HVAÐ RÆÐUR VERÐI LISTAVERKA:

GÆÐIN – EÐA EFNAHAGUR LANDA LISTAMANNA?

Í uppsveiflunni tóku auðugir menn að sinna söfnun og miðlun listaverka með áberandi hætti. Tengsl auðs og listsöfnunar hafa lengi verið mikil og mörg stór söfn eru til sem byggja á listaáhuga atvinnurekenda. Hér á landi má minna á safn Porvalds í Síld og fisk og Ingibjargar konu hans, safn Markúsar Ívarssonar, safn Ragnars Jónssonar í Smára og Bjargar konu hans, safn Ingibjargar Sigurjónsdóttur og Sverris Magnússonar. En hvað er nú á seyði ef litið er á heimsmarkaðinn og heimamarkað myndlistar á Vesturlöndum?

MYNDLIST SIGRÚN DAVÍÐSDÓTTIR

Er ekki orðið svo mikið af auðugum íslenskum athafnamönnum í London?“ spurði starfsmaður Christie's nýlega. „Við förum örugglega bráðum að sjá íslenska listamenn á uppboðunum hér í London.“ Og mikið rétt, það er þegar farið að gerast: verk eftir Ólaf Eliasson var boðið upp ásamt norrænum verkum í London á liönu ári. Jöklaferia hans var seld á 142 þúsund pund – metverð fyrir verk Ólafs á uppboði. Nú þegar efnahagsuppsveiflan tekur dýfu gæti orðið bið á að metið verði slegið þó það sé ekki víst: aldrei hafa jafnmargir átt mikið fé sem þeir eru fúsir að leggja í list.

Í síðustu uppsveiflu, sem lauk uppúr 1990, voru mörg met slegin – verð á uppboðum um mitt síðasta ár voru 18 prósentum hærrí en verð sem fengust 1990 þegar verð reis hæst áður en það fór að dala.

Það sem einkennir verðhækkningar listaverka undanfarin misseri er að ný lönd eru komin á listakortið. Verk eftir rússneska, kínverska, indverska og suðurameríska listamenn eru allt í einu í háum kúrsi. Skýringin er einföld: það er orðið nóg af auðmönnum frá þessum löndum til að kaupa verk landa sinna. Þá er ekki að sökum að spyrja: verðið hækkar.

Hátt verð þýðir þó ekki að list sé almennt dýr. Helmingur samtímalistar sem selst í Evrópu fer á undir 100 þúsund krónum. Og það er því ekki vonlaust að safna list þrátt fyrir fréttir um ofurverð – þá er bara að finna þá sem hafa enn ekki vakið athygli.

Nýir listasútnikkar

Nýmælið í uppsveiflu verðs á lista verkum eru tvímælalaust listamenn frá löndum sem hafa ekki verið með á landakorti samtíma-

listar. Samtímalistamenn frá Rússlandi standa á góðum grunni þar sem list eftir byltinguna hefur þegar eignast sína kafla í listasögunni. Áður voru listamenn þar aðþrengdir og ofsóttir en nú blómstrar samtímalistin þar og verðið á einstökum listamönnum hefur líka þegar þotið rækilega upp.

Moskva er önnur stærsta borg

„Margir af þeim sem hafa auðgast í síðustu uppsveiflu hafa notað peningana til að safna list.“

Evrópu, á eftir London, en þar eru hins vegar hlutfallslega fleiri milljarðamæringar en um getur annars staðar, nema kannski í Reykjavík. Listalíf Moskvu hefur þrífist margvíslega á auðnum: þrjú af fimm helstu galleríunum voru stofnuð af eiginkonum auðmanna og starfsmenn Christie's halda fyrirlestra þar um hvernig eigi að byggja upp listasafn.

Á seinni hluta 20. aldar var samtímalist litin hornauga og þreifst neðanjarðar eða listamenn urðu landflóttar. Konseptlistamaðurinn Ilya Kabakov (f. 1933), sem er Íslendingum kunnur eftir sýningu á Listasafni Reykjavíkur 2006, varð reyndar ekki landflóttar en flutti til New York 1992 eftir að hafa búið hér og þar á Vesturlöndum frá 1987.

Verk Kabakovs eru nú sýnd í Moskvu og margir af hans kynslóð eru í miklum metum. Það eru ekki bara landar sem kunna að meta verk hans: árið 2000 taldi ArtNews

hann í hópi tíu mætustu listamanna samtímans. Þó hann sé þekktasti núlifandi rússneski listamaðurinn og verk hans seljist fyrir hundruð milljóna króna án hjálpar rússneska markaðarins – teikningar eftir hann seljast á 400 þúsund krónur og uppúr – eru verk hans sýnd og seld í Moskvu.

Fyrsta kínverska samtímalistasafnið

Samtímalist í Kína á sér allt aðra sögu því hún hefur þróast út frá vestrænni list, sem á sér ekki hliðstæðu í kínverskri list, með tilvísunum í kínverska hefð. Hún á upptök sín á 8. áratugnum meðal listamanna sem voru í andófi við ríkjandi hugmyndafræði og voru litnir hornauga af kerfi sem gerði allt til að halda afturafsamtímalistinni. Ritskoðunar gætir í listum eins og á öðrum sviðum í Kína svo listalífið þar á undir högg að sækja þegar um er að ræða list með pólitískar skírskotanir.

Til skamms tíma var ekki neitt samtímalistasafn í Kína en nú er komið slíkt safn í Peking, kennt við Ullens. Belgíski baróninn Guy Ullens hefur auðgast á matvinnslufyrirtækjum sem hann hefur selt til að koma á fót listamiðstöð í gamalli verksmiðju sem var teiknuð af þýskum arkitekt af Bauhaus-skólanum og endurbýggð af franska arkitektinum Jean-Michel Wilmotte. Miðstöðin hýsir um 100 gallerí, bæði kínversk og útlend, auk bókaúða og kaffihúsa. Miðstöðin á að safna upplýsingum um kínverska samtímalist og koma henni á framfæri á fjölbreyttan hátt.

Áhuga Ullens má rekja til þess að faðir hann var í utanríkisþjónustunni og bjó í Kína á 4. áratugnum. Ullens byrjaði að safna gamalli kínverskri list og eldri list, átti meðal annars safn vatnslitamynda eftir enska listamanninn Turner (1775-1851) sem hann seldi á uppboði í

fyrira fyrir rúman milljarð til að leggja í listamiðstöðina sem hýsir líka safn 1.500 kínverskra nútímaverka sem Ullens og Myriam kona hans hafa safnað.

Ullens hefur lýst því yfir að hann vilji koma á framfæri breiðu úrvali af því besta sem kínversk samtímalist hafi upp á að bjóða – ekki veiti af kynningu því aðeins örfáir kínverskir listamenn hafi náð alþjóðlegri athygli og ofurverði sem gefi engan veginn mynd af hræringum þar. Ef Ullens fær að starfrækja miðstöðina í friði verður hún án efa þungamiðja kínverskrar samtímalistar og kynningar hennar heima og heiman.

Bretland: athafnaskáld og há verð

Charles Saatchi hóf að safna verkum eftir unga breska listamenn samhliða því að hann byggði upp alþjóðlega auglýsingaskrifstofu með bróður sínum Maurice. Saatchi fæddist í Bagdad 1943 en ólst upp í London og þar opnaði þeir bræður auglýsingastofu 1970. Fimmtán árum síðar var þetta orðið alþjóðlegt veldi með rúmlega 600 stofur um allan heim.

Stofan var einn af birtingarmyndum uppgangsins á 9. áratugnum og þá um leið breska samtímalistin sem Saatchi hóf að safna. Menn þreyttust ekki á að býsnast yfir milljónunum sem hann greiddi fyrir óuppþúna rúmið hennar Tracey Emin, sundurskorinn hákarl Damien Hirst og limlesta tindata Dino og Jake Chapman. Verkunum kom hann fyrir í sýningararkála í Swiss Cottage í Norður-London og þangað þyrptust listunendur til að berja augum það nýjasta nýja í breskri list – list sem var svo ný að hún var ekki komin á söfnin. Safn Saatchis ýtti örugglega á Tate-safnið að stofna Tate Modern svo segja má að arfleifð Saatchis sé ekki

aðeins hans eigið safn. Saatchi-safnið mun bráðlega verða opnað í nýjum heimkynnum í Chelsea.

Hirst rekur nú stóra listiðju þar sem menn framleidda verk undir hans leiðsögn rétt eins og á endurreisnartímanum. Saatchi læðist með veggjum og sést hvorki á mannamótum né veitir viðtöl en það er völlum á hinum lágvaxna Hirst. Hann fælist ekki sviðsljósið og það fer ekki framhjá neinum þegar hann slengist um á opnunum talandi hástöfum við vini og kunningja.

London er höfuðborg fjármálaheimsins, deilir titlinum með New York – og því engin tilviljun að Hirst starfar þar. Í fyrra bjó hann til eitt dýrasta listaverk samtímans þegar hann skreytti hauskúpu með demöntum. Hann þurfti svo marga demanta að um stund leiddu kaup hans til hækkunar á markaðsverði demanta – og úr varð verk sem kostaði 50 milljónir punda, eða um 6,5 milljarða króna.

Hirst lét lengi vel ólíklega um hvernig verkið yrði selt en á endanum keypti hópur manna kúpuna sem á að sýna um allan heim. Þegar í ljós kom að hann átti sjálfur aðild að félaginu var hann sakaður um að hafa blásið verðið út í auglýsingaskyni. Hirst lætur allt slíkt sem vind um eyru þjóta. Hann er ekki aðeins listamaður heldur frumkvöðull, sannkallað athafnaskáld sem á nú sjálfur orðið myndarlegt safn nútímalistar og vinnur að því að koma því fyrir í húsi í Kennington í suðaustur London.

Nýju safnararnir – nýju listamennirnir

„Mér finnst annar hver maður vera að safna list eða ætla að stofna gallerí,“ sagði ungur listamaður nýlega við mig í London. Hann vann nýlega eftirsótt bresk myndlistarverðlaun sem hafa rækilega dregið athyglina að honum og um leið hefur hann kynnst því hve margir hafa áhuga á að opna gallerí.

Margir af þeim sem hafa auðgast í síðustu – og kannski aflokinni – uppsveiflu hafa notað peningana til að safna list. Og svo þegar safnið kemst ekki fyrir heima er spurning hvað eigi að gera – dálítið dapurlegt að hafa þetta bara í vöruhúsum. Sumir gefa stærri söfnum en margir heillast af þeirri hugmynd að skilja eftir nafn sitt með því að gera safn úr safninu. Og söfnunin beinist ekki aðeins að málverkum, skúlptúrum og innsetningum heldur einnig ljósmyndun og graffítí. Estorick-safnið er lítið safn í Islington, byggt upp af félagsfræðingnum Eric Estorick (1913-1993) sem safnaði einkum ítalskri list. Estorick er dæmi um safnara sem var ekki vellauðugur en hafði nef fyrir list og náði góðum samböndum við listamenn – nef og góð sambönd geta skipt meira máli en peningar. Og einlægur áhugi er ómissandi: flestir safnarar gefa fólki þau ráð að kaupa með hjartanu frekar en að reyna að spá í hvað muni hækka í verði.

Það er tímafrekt og seinlegt að byggja upp samtímalistasafn, jafnvel þó það sé ekki mjög stórt, því það er seinlegt að finna hvar nýgræðingurinn sprettur. London er frábær vettvangur til að kynna nýjabruminu sem er að finna í galleríunum í austurborginni

Mörgum listamönnum er ann tilmál hvert verkin þeirra fara – þeir selja ekki endilega hverjum sem er af því þeim er umhugað um að verkanna sé notið í réttu samhengi af réttu fólki. Þess vegna skipta peningarnir ekki alltaf höfuðmáli og fólk sem ræktar sambandið við listamennina getur hreppst verk sem aðrir bjóða meira í.

Ólafur Elíasson er gott dæmi um listamann sem gaumgæfir hvar og hvernig verkin eru sýnd og hver kaupir. Þegar hann var að hasla sér völlum um 2000 var grein í Weekendavisen þar sem hann var tekinn sem dæmi um nýja tegund listamanna sem skipulegðu feril sinn af sömu gaumgæfni og þeir sem hygðust ná langt í viðskiptalífni. Hann spáði í hvaða sýningarstjórar væru áhuga-

verðastir og líklegir til að ná inn í sali safna og listamiðstöðva, ræktað sambandið við þá og sú flétta hefði gengið upp.

Sú staðreynd að verk Ólafs eru komin á uppboð hjá Christie's er því til sönnunar – uppboðin gefa tóninn í listaheiminum hvað varðar verðmiðann á listamönnum. Ólafur og Matthew Barney eiga það sameiginlegt að búa til stór verk sem ekki eru endilega seld – Ólafur selur síðan minni verk eins og ljósmyndaseríur og Barney selur hluti sem tengjast risainnsetningum hans.

Íslenskt listalíf í augum erlendra

Undirstaðan í listalífi stórborga eins og London sem eru þekktar fyrir auðugt listalíf eru galleríin. Þau starfa eins og umboðsaðilar og er oft sagt að þau séu drifkraftur listalífsins: markvisst starf gallería skilar mönnum langt í sölu og athygli.

Gallerí sem starfa á þann hátt og fara á listamessur þar sem list er kynnt hefur vantað í íslenskt listalíf þó ið nálgist þetta. Þetta er að hluta skýringin á því að listamenn sem starfa á Íslandi eiga erfitt með að komast á framfæri utan land-

steinanna nema að erlend gallerí taki þau upp á sína arma. Yngsta kynslóð listamanna leysir það með því að búa erlendis.

Fyrir tæpum tuttugu árum sagði danskur listunandi við mig það með ólíkindum að sjá gróskuna í myndlist á Íslandi – hann þekkti ekkert land þar sem listaverk, oftast málverk, væri fastur hluti innbúsins. Honum fannst íslensk myndlist í merkilega háu verði miðað við Norðurlöndin. Það virtist nóg af kaupendum en gerði listamönnum um leið erfitt fyrir

að sýna erlendis og selja á sama verði þar – galleríin tvöfalda venjulega verð listamannsins.

Í nýríkum löndum eins og Rússlandi eru það auðmenn eða konur þeirra sem opna gallerí – listasaga er vinsæl meðal eiginkvenna rússneskra auðkýfinga. Ef eitthvað verður eftir hrunadansinn á íslenska hlutabréfamarkaðnum er áhuga-vert að sjá hvort slík gallerí spretta upp í Reykjavík og hafa þá bæði sambönd, þekkingu og fé til að fylgja íslenskum listamönnum eftir erlendis.

LEIKHÚSÍÐ

Smíðaverkstæðið

spennandi samtímaleikritun í vetur

- ✓ frábær sviðsverk eftir heimsþekkt leikskáld
- ✓ umræður, kynninga og fræðsla í tengslum við sýningar
- ✓ leikhúsbar með léttu stemmningu

Þrennutilboð

Þrjár sýningar á Smíðaverkstæðinu á **7.500 kr**
(fullt verð 9.300, ath. að einnig er hægt að kaupa miða á staka sýningu)

Konan áður e. Roland Schimmelpfennig
Vígaguðinn e. Yasminu Reza
Sá ljóti e. Marius von Mayenburg

Sjáðu og heyrðu meira á www.leikhusid.is

Atriði úr Manna-veidum – þáttaröð sem RUV sýnir á páskum og er í fjórum hlutum sem hver er nærri 45 mínútum. Ólafur Darri Ólafsson, Atli Rafn Sigurðarson og Gísli Örn Garðarson, ásamt ungri konu í hlutverki lögglupjóns. MYND/REYKJAVÍK FILMS.

„Sæll“ ÁR SERÍUNNAR

Lengi máttu íslenskir sjónvarpsáhorfendur bíða eftir því að þáttaraðir færu í gang á íslenskum stöðvum sem væru í líkingu við leikið efni frá nálægum þjóðum. Nýir menn og breytt stefna á sjónvarpsstöðvunum þremur sem bjóða upp á slíkt efni að meginhluta varð sýnileg á þessu hausti. Í samtölum við ábyrgðaraðila í íslenskum kvikmynda- og sjónvarps- iðnaði er ljóst að ekki verður aftur snúið.

SJÓNVARP PÁLL BALDVIN BALDVINSSON

Íslenskt leikið efni varð fágæti í sjónvarpi hér á landi strax upp úr 1980. Þegar Stöð 2 komst í gang 1986 jókst verulega hlutur innlands efnis en minnst af því var leikið, margt leikaraskapur af ýmsu tagi: léttmeti. Þessar tvær stöðvar bitust ekki um að framleiða leikið efni, raunar var líkast því að þær forðuðust það og báru gjarnan við peningaleysi.

Tilkoma aukinnar og nýrrar samkeppni á sjónvarpsmarkaði 1996 leiddi til aukins framboðs en allt var það undir öðrum merkjum: aftur einhvers konar leikaraskapur, veruleikasjónvarpið hvolfdist yfir landsmenn.

Með nýrri öld tóku að sjást merki þess að eitthvað væri að gerast: Fóstbræður, Stelpurnar, slíkir stuttir sketsaþættir runnu slóð hins aldurhigna Spaugstofugengis og tilraunir hófust að gera íslensk sitcom: Fornbókabúðin, Kallakaffi, Reykjavíkurnætur reyndust allar falla í grýtta jörð, en voru samt mikilvægir hlekkir í keðju sjónvarps hér á landi. Höfundum tókst ekki að ná hylli sjónvarpsáhorfenda í hinu vandmeðfarna formi sitcom-þátta enda var barist við háþróaðan iðnað breskra og bandarískra framleiðanda; Seinfeld og Friends, Cheers og Frasier voru yndi sjónvarpsneytenda. Skjótur framgangur Skjásins var aftur sönnun þess að markaðinn hungraði eftir innlendu efni.

Vatnaskil

Allir litir hafsins 2006 verða að teljast einhvers konar kaflaskil í þessum efnunum. Það tók fimm ár að koma

þriggja þátta röð í framleiðslu. Framleiðendurnir máttu á endanum treysta á erlent fjármagn svo hún yrði til, og til að hafa varann á var efnið klippt í bíómynd sem sýna má í sjónvarpi erlendis. Röðin var sýnd í sænska sjónvarpinu á kjörtíma og náði ágætri athygli.

Harkaleg umræða um fjölmiðla á Alþingi sem fór um allt samfélagið, og samfara því umdeilt frumvarp um breytingu á rekstrarformi Ríkisútvarpsins, hafði sitt að segja. Eigendaskipti á Íslenska útvarpsfélaginu – Stöð 2 – leiddu til stefnu- breytingar þar á bæ og tók að rofa til um framleiðslu á leiknu efni. Kvikmyndaíðnaðurinn gekk enda í gegnum tæknilega endurnýjun og framleiðslutækin urðu ódýrari, ný kynslóð krafta var komin til sögunnar.

Þórhallur Gunnarsson hafði getið sér gott orð sem dagskrágerðarmaður á RÚV og Stöð 2 þar sem hann starfaði, þegar Páll Magnússon réði hann til starfa á RÚV en

hann tók þar við starfi dagskrárstjóra innlands efnis í apríl síðastliðnum. Hann lýsti þegar yfir vilja sínum til að auka hlut leikins efnis og til að styrkja hlut sjónvarpsins í framleiðslu sjálfstæðra framleiðanda fyrir sjónvarpið leitaði hann til einkaaðila og gerði umdeildan samning við Ólafsfell, fyrirtæki í eigu Björgólfs Guðmundssonar sem mun á næstu þremur árum leggja til drjúga fjármuni til framleiðslu leikins efnis – 50 milljónir á ári næstu þrjú árin.

Hitt haustsins

Samkeppnisaðilar hjá 365 sem rekur Stöð 2 voru þá þegar teknir að undirbúa leiknar þáttaraðir: í tíð Heimis Jónassonar dagskrárstjóra þar var tekin ákvörðun um framleiðslu á Næturvaktinni, sem sýnd var fyrri hluta vetrar við frábærar undirtektir. Þættirnir voru nánast sitcom, en ekki teknir í veri heldur á raunverulegri bensinstöð í Reykjavík og höfðu því yfirbragð dýrari framleiðslu. Það var Saga Film sem vann þættina fyrir Stöð 2. Þeir komu síðan út fyrir fáum vikum á diskum og seldust í yfir tuttugu þúsund eintökum. Saga Film vann einnig í fyrrasumar sérpantaða þáttaröð, Pressuna, sem nú skemmtir áskrifendum Stöðvar 2 og hefur Ríkisútvarpið legið undir ámæli fyrir að vera seinna á ferðinni í framleiðslu leikins efnis en áskrifarstöðin.

Þriðji stóri aðilinn á markaði sjónvarpsefnis, Skjárinn, hefur farið sér hægt í framleiðslu á leiknu efni: þættirnir um Silvíu Nótt voru framleiddir í þremur syrþum og

Þórhallur Gunnarsson dagskrárstjóri. Lungann úr vetrardagskrá RÚV næstu árin verður leikið efni í hverri viku.

urðu alls 25 á árunum 2005 til 2006, Sigtíð var framleitt í tveimur syrþum og urðu þeir alls sextán árið 2006, þættirnir um Venna Páer urðu alls átta sama ár. Kristjana Thors, dagskrárstjóri á Skjá einum, segir að þar hafi verið hugsað fyrir þátttöku í þeirri miklu samkeppni sem blasi við um áhorfendur og auglýsingafé. „Við erum minnsta stöðin á þessum markaði og getum ekki keppt við þá stóru um fjölda þáttaraða á dagskránni,“ segir hún. Þar hafa menn einkum litið til þróunar á íslenskum gamanþáttum og eru fleiri en einn slíkur á teikni- borðinu. Bæði Venni Páer og Sigtíð fengu styrki úr sjóðum Kvikmynda- miðstöðvar. Kristjana segir þróun beinast að röðum sem séu 8-10 þættir, en fjármögnun sé erfið og sækja verði fjármagn í einkageirann auk opinberra styrkja. Hún gerir ekki ráð fyrir að leikið innlent efni sjáist á Skjábanum fyrr en í byrjun árs 2009. „Þetta er spennandi þróun,“ segir

Kristjana Thors dagskrárstjóri Skjás 1.

hún, „og gaman að sjá þessa umvendingu á íslenskum sjónvarpsmarkaði“.

Nýr kvikmyndasamningur

Kvikmyndagerðarmenn hafa lagt ríka áherslu á það í samræðum og samningum við ríkisvaldið að hlutur leikins efnis fyrir sjónvarp verði stækkaður: Þegar menningarsjóður útvarpsstöðva var lagður niður runnu reyttur hans í svokallaðan sjónvarpsjóð hjá Kvikmyndasjóði sem var um það bil að breytast í Kvikmyndamiðstöð. Nýr samningur kvikmyndaiðnaðarinnar í fyrra gerði ráð fyrir að verulegum fjármunum yrði bætt í þá deild kvikmyndamiðstöðvar. Hafa þess sést merki í síðustu úthlutunum að nokkur verkefni eru að komast af stað sem vænta má að endi á skjám landsmanna. Raunar er framlag úr almennasjóðum til slíkrar framleiðslu árangursríkari fjárfesting en styrkir til kvikmyndaframleiðslu á löngum myndum, ef lítið er til þess hverjar áhorfendatölur geta orðið: kvikmyndir eftir íslenska kvikmyndagerðarmenn ná fáar verulega góðri aðsókn en áhorf á íslenskt leikið efni í sjónvarpi getur náð undraverðum fjölda. Allir litir hafsins náðu 49,6% áhorfi í aldursþópnum 12-80 ára. Mæling á áhorfi Næturvaktarinnar sýndi að 32% áhorfenda í sama aldurshóp fylgdu með. Áhorf á þessa þætti hefur því verið nærri 150 og 100 þúsund áhorfenda.

Minna má á að aðsóknarmesta íslenska kvikmyndin á síðasta ári var *Astrópía* en hana sáu rúmlega 45 þúsund biógestir. Var hún aðsóknarmesta mynd liðins árs. Samkvæmt lista Smáís skipa næstu tíu sætin erlendrar myndir, en í 11. sæti voru *Vedramót* með rúmlega 17 þúsund áhorfendur, *Köld slóð* dró að sér rúmlega 14 þúsund gesti. Íslenskar leiknar myndir ná aðeins litlum hlut þeirra sem horfa á leikið efni í sjónvarpi ef marka má uppgjör kvikmyndaaðsóknar á síðasta ári. Íslendingar eyddu 1.104.938.460 krónum árið 2007 í aðgangseyri í kvikmyndahús landsins og 1.477.278 miðar voru seldir.

Stöðvar 2 megin

Pálmi Guðmundsson, sjónvarpsstjóri á Stöð 2, segir menn þar á bæ ætla að leggja um 300 milljónir í innlenda leikna þætti á næstu misserum. Um 20 milljónir fáiast í hverja röð frá Kvikmyndamiðstöð og er Pressan fyrsta röðin sem fær það tillegg af almannafé. Næturvaktin var framleidd án tilleggs frá Kvikmyndamiðstöð. Framhald hennar er nú á teikniborðinu, lokavinna stendur yfir í handritsgerð fyrir Dagvaktina en tókur hefjast í mars. Er tólf þátta röð fyrirhuguð á dagskrá á komandi hausti en þættirnir eru um 35 mínútur að lengd. Það er sami hópurinn sem stendur að verkinu og vann Næturvaktina; Ragnar Bragason leikstýrir en Saga film er framleiðandi. Þá er í undirbúningi réttardrama, krimmi, sem kallast *Réttur* og þeir Sigurjón Kjartansson og Óskar Jónasson veita því verkefni forstöðu. Átta þættir eru fyrirhugaðir. Þriðja leikna þáttaröðin sem er ákveðin hjá Stöð 2 er *Sylgja*, gamanþættir um unga konu sem vinnur hjá fjármálaafyrirtæki í höfuðborginni og er ákveðið að Ilmur Kristjánsdóttir

Pálmi Guðmundsson sjónvarpsstjóri. Stöð 2 fjárfestir fyrir hundruð milljóna í leiknu efni.

Björn Brynjólfur Björnsson leikstjóri og framleiðandi: „Nú er bara undir okkur kvikmyndagerðarmönnum komið að segja góðar sögur.“

leiki aðalhlutverkið. Þeir verða tólf talsins og Silja Hauksdóttir leikstýrir.

Úr Efstaleitinu

Þórhallur Gunnarsson hjá Ríkisútvarpinu segir afráðið að Mannaveiðar, sem Reykjavík Films framleiðir undir leikstjórn Björns Brynjólfs Björnssonar, verði frumsýnd á Ríkissjónvarpinu um páska. Sú röð byggir á sögu Viktors Arnar Ingólfssonar, Aftureldingu, sem kom út 2005. Þá eru fyrirhugaðar á komandi hausti sýningar á þáttaröðinni *Svörtum englum* sem Saga Film framleiðir eftir tveimur sögum Ævars Arnar Jósepsonar, Skítadjobbi og *Svörtum englum*.

Þórhallur gerir ráð fyrir að á næstu misserum verði á vetrardagskrá Ríkissjónvarpsins leikið innlent efni í rúmar tuttugu vikur af þeim rétt þrjátíu sem vetrardagskráin varir. Fyrirhugaðar séu raðir sem bæði séu gamanþættir og drama þegar fyrrnefndum krimmaröðum ljúki. Hann segir það hafa komið á óvart hvað kvikmyndaiðnaðurinn hafi verið reiðubúinn að leggja fram góðar og mótaðar hugmyndir að leiknu efni af ýmsu tagi fljótt. Á borðum í Efstaleiti liggja vel á annan tug ágættra hugmynda að leiknu efni.

Hvað kostar þáttaröð?

Enn ríkir nokkur feimni hjá íslenskum framleiðslufyrirtækjum og sjónvarpsstöðvum að gefa upp kostnað. Allir litir hafsins voru þrjú klukkustundar langir þættir sem kostuðu samtals 120 milljónir. Talið er að Pressan kosti um 75 milljónir; það hefur ekki fengist staðfest en þeir eru sex nær klukkustundar langir þættir og verður það að teljast ódýrt enda hröð framleiðsla með miklu álagi á alla sem nálægt henni koma. Mannaveiðar, sem eru fjórir 40-45 mínútna þættir, kostuðu 63 milljónir staðfestir Björn Brynjólfur Björnsson.

Framleiðendur kvikmynda eru glada og gjarnari að greina frá framleiðslukostnaði kvikmynda sinna: Mýrin kostaði 160 milljónir og *Brúðguminn*, sem frumsýndur var fyrir helgi, var framleiddur fyrir álika upphæð.

Breytur í framreiðslukostnaði eru gríðarmargar: þá ræður hvort allt er tekið í veri eða á öðrum töku-stöðum, hvort sviðsetning er flókin eða einföld og hlutverk mörg. Miklu skiptir hvort úthald er fjarri heima-högum, hvort sérstök brögð eru eða unnið með mikla eftirvinnslu með tölvuvinnslu sem er orðin sjálfsgöð erlendis og getur sparað leikmynd og lýsingu þrátt fyrir að vera sjálf dýr.

Dýrasta sjónvarpsfni sem framleitt er á Bretlandseyjum er þættir sem gerast á liðnum tíma, heimta búninga og hárgreiðslur og töku-staði frá löngu liðinni tíð. Samt keppast Bretar við að framleiða slíkt efni sökum þess að það nýtur mikillar hylli og selst um allan heim.

Fjármögnun

Þórhallur segir að sjónvarpið leggi fram til framleiðslu leikins efnis 15-25 prósent framleiðslukostnaðar. Sjóður Ólafsfells leggi annað eins á móti. Samanlagt framlag þeirra geti

verið allt að helmingi framleiðslukostnaðar. Þá er eftir framlag úr Kvikmyndamiðstöð ef fæst.

Á þessu ári eru áætlaðar 80 milljónir í styrki frá Kvikmyndamiðstöð fyrir leikið sjónvarpsfni, á næsta ári fer styrkurinn upp í 95 milljónir og 2010 verða þar í sjóði 125 milljónir. Styrkur í Pressuna og Svarta engla var rúmar 20 milljónir í hvort verkefni.

Með því móti stendur fjármögnun á íslenskum markaði ekki undir kostnaði við lengri raðir. Þá er eftir að reikna endurgreiddan innlenda framleiðslukostnað frá iðnaðarráðuneytinu sem er núna 14 prósent en kvikmyndagerðarmenn vilja fá þær endurgreiðslur hækkaðar. Einnig eru framlög úr erlendum sjóðum á borð við *Norræna kvikmynda- og sjónvarpsjóðinn* og *Media-sjóð Evrópusambandsins*, framlag frá erlendum sjónvarpsstöðvum, en aðkoma þeirra að dýrari þáttaröðum er nauðsynleg og getur því brúað bilið og komið framleiðanda yfir rauða strikið. Erlend tengsl heimta hins vegar af framleiðendum aðra vinnu en bara að ná saman sem mestum fjármunum hér heima. Þá verða menn að leggjast í viking.

Að sögn Þórhalls tókst að ná forsölu á Svarta engla þegar á handritsstigi í haust en sænska sjónvarpið keypti þættina. Fyrir bragðið á Saga film möguleika á styrk úr *Norræna sjóðnum* en tvær norrænar stöðvar þarf til að menn séu gjaldgengir þar. Engin íslensk sjónvarpsþáttaröð fékk styrk úr *Norræna kvikmynda- og sjónvarpsjóðnum* á síðasta ári.

„Nú er bara undir okkur kvikmyndagerðarmönnum komið að segja góðar sögur,“ segir Björn Brynjólfur Björnsson, leikstjóri *Mannaveiða*, sem RUV frumsýnir á páskum.

Margt á döfinni

Innan bransans, eins og kvikmyndagerðarmenn segja, eru þegar kunnar þróaðar hugmyndir að þáttaröðum sem ekki er vitað á þessu stigi hvar enda: Sveinbjörn Baldvinsson hefur skrifað þáttaröð fyrir *Pegasus* sem kallast *Hamarinn*. Hann hefur mesta reynslu í skrifum af þessu tagi, vann á sínum tíma við skrif fyrir danska aðila fyrir þáttaröðina *Taxa* og *Forsvar* sem báðar voru sýndar hér. Hann semur einnig handrit fyrir *Mannaveiðar*.

Frumdrögin að *Hamrinum* urðu til um svipað leyti og Allir litir hafsins mótuðust og er stefnt að tókum síðsumars, en þetta eru fjórir 55 mínútna þættir. Að sögn Snorra er framleiðslukostnaður á milli 150 og 160 milljónir. Verkið er mannmargt og tókur fara fram úti á landi.

Þá hefur lengi verið í undirbúningi þáttaröð eftir Ólaf Hauk Símonarson sem kallast *Þorpið* og Ólafur Rögnvaldsson, framleiðandi hjá Ax film, vinnur að. Það er því margt í bígerð hjá íslenskum sjónvarpsstöðvum og framleiðendum sem þær starfa mest með. Framundan er margfalt meira leikið efni á íslenskum sjónvarpsstöðvum en áður hefur verið í framboði, kunnugir tala um að leikið efni hafi meira en tífaldast í mínútum talið. Laufey Guðjónsdóttir segir margt vera í pípunum en utan sjónvarpsstöðvanna er Kvikmyndamiðstöð fyrsti áfangi þegar hugmynd hefur verið mótuð og er kynningarbær. Hún lýsir samt eftir hugmyndum að efni eftir börn en eins og skrá hér að framan um nýtt íslenskt efni sýnir er það ekki ætlað ungum áhorfendum nema við teljum misindismenn og myrkraverk vera við barna hæfi.

Viðkunnanlegir lúserar

BRÚÐGUMINN

Leikstjóri: Baltasar Kormákur

Aðalhlutverk: Hilmir Snær Guðnason, Margrét Vilhjálmsdóttir og Laufey Elíasdóttir

***

Brúðgumi Baltasars Kormáks er skemmtileg mynd. Ég myndi segja að hún sé það sem við þekkjum erlendis frá sem „feel-good“ mynd og maður kemur út úr myrkum bíosalnum frekar ánægður með sjálfan sig og lífið og tilveruna. Þetta er á köflum bráðfyndin mynd sem gerir eflaust það sama fyrir taugakerfið og einn tími í hlátursjóga.

Sagan er sögð á tveimur tímaplönum. Jón (Hilmir Snær), miðaldra bókmenntafræðikennari í Háskólanum, er kominn í þrot með barnlaust samband sitt við Önnu (Margrét Vilhjálms). Hún er tæg á geði, líklega með geðhvarfasýki, og er fljót að sveiflast á milli ofsakæti og fýlu. Þau fara til Flateyjar sumarið 2006 til að reyna að lappa upp á sambandið. Þar birtist Þóra (Laufey Elíasdóttir, áður söngkona með hinni frábæru PPPönk), tvítugur fulltrúi krúttkynslóðarinnar. Jón hefur kennt henni í bókmenntafræðinni og hún stefnir nú ótraud á að ná ástum Jóns. Jón hefur því um tvo kosti að velja, brakandi fersk ástarævintýri með ungpíu eða þrúgandi sambandstjasi með Önnu greyinu. Hann velur fyrri kostinn.

Á seinna tímaplaninu, sumarið 2007, er staðan sú að Anna er horfin og brúðkaup Jóns og Þóru stendur fyrir dyrum. Við sjáum daginn og nóttina fyrir brúðkaupið, fylgjumst með gestum og íbúum í Flatey og undirbúning veislunnar. Svo kemur auðvitað að brúðkaupinu sjálfu og stóru spurningunni: Verður eitthvað af þessu?

Í miðpunkti myndarinnar er sjálfhverfa bókmenntagufan Jón. Þetta er tvístigandi náungi sem átti einhvern tímann drauma um að slá í gegn í bókmenntaheiminum en flýtur nú áfram í lífinu og tekur því sem að höndum ber. Hilmir Snær túlkar Jón á því sem virðist tilþrifa-lausri sjálfsstýringu, en hvernig er svo sem hægt að leika svona mann öðru vísi? Það er þó ekki laust við að manni finnist Hilmir nákvæmlega eins í þessari mynd og einhverju öðru sem maður hefur séð hann í.

Þótt „geðveika konan“ sé þekkt minni í íslenskum bíómyndum bætir Margrét Vilhjálmsdóttir nýjum vinklum við persónuna og sýnir stórleik á köflum, til dæmis í Jónsmessunæturkastinu. Laufey Elíasdóttir er mjög eðlileg og góð sem jákvæða ungpían Þóra sem vill „bjarga“ Jóni. Maður skilur þó ekki alveg hvers vegna Þóra er svona hrifin af bókmenntaþunnildinu. Kannski er það af því hann er svo sætur, eða kannski af því hún gróf upp gamalt ástarljóð eftir hann sem hún telur sýna hans innri mann.

Í hópi aukaleikara blómstrar fólk hægri vinstri. Stjórnur myndarinnar eru tvímælalást Ólafía Hrönn Jónsdóttir og Jóhann Sigurðarson sem leika tengdafólk brúðgumans. Þau eru hreinlega frábær og á meðan á myndinni stendur bíður maður spenntur eftir að sjá þau birtast aftur á tjaldinu. Þau eiga stóran þátt í djúpu hlátrasköllunum sem myndin framkallar. Þróstur Leó Gunnarsson og Ólafur Darri Ólafsson leika grínleittandi erkitýpur. Þróstur lócallúðann Bórk, sem í lítilli hliðarsögu hefur tekist að fá Jón til að koma upp golfvelli í eyjunni, og Ólafur fulla fíflíð Sjonna. Báðir eru góðir. Sömuleiðis Ilmur Kristjánsdóttir í hlutverki seinfæru systur brúðarinnar og Ólafur Egill Egilsson í hlutverki Séra Ólafs. Allar þessar persónur eru dregnar upp ljóslifandi, frábærlega unnar af leikurum og leikstjóra. Þótt hér sé bíómyndaklasjan „skrítna fólk á landsbyggðinni“ til staðar er mun meira kjót á þeim beinum en áður. Allar persónur myndarinnar eru lúserar hver á sinn hátt. Viðkunnanlegir lúserar í hamingjuleit. Svona eins og við öll hin.

Bjarta íslenska sumarnóttin og eyjan snotra Flatey eru umgjörð sögunnar. Mörg skot og senur í myndinni eru með því allra flottasta sem maður hefur séð í íslenskrum mynd. Til dæmis „kriúatriðið“ þegar Anna kemst að framhjáaldi Jóns og fylliríð á hæðinni og eftirmálar þess. Baltasar velur ekkert nema toppfólk til að vinna með sér. Bæði leikmyndin og tónlist Jóns Ólafssonar og Sigurðar Bjólú fellur sem dæmi svo eðlilega að heildarpakkanum að maður tekur ekki eftir þeim. Að velja rammíslensk dægurlög í myndina – *Stuðmannaslagara* og *Samferða* eftir Magnús Eiríksson í gullfallegum hápunkti myndarinnar – rammar inn það sem Baltasar er að gera með þessari mynd: að búa til íslenska skemmtun sem er stælalau og eins langt frá því að vera hipp og kúl og hugsast getur. Baltasar svissar meistaralega á milli tímaplananna tveggja og framvinda myndarinnar er þægileg og stíghandi góður. Hægt hefði verið að enda myndina fyrr en Baltasar kys að gera en halinn, þótt stuttur sé, er afhjúpanði og bætir heilmiklu við söguna og hvernig maður upplifir hana.

Brúðguminn er mjög vel heppnuð skemmtimynd um leitina að hamingjunni. Hún kemst ekki að frumlegri niðurstöðu heldur standa í myndarlok eftir klisjurnar „Sá sem er hamingjusamur lengur en í tíu mínútur er fífl“, og það sama og Jón Ársæll þylur nú í bílaauglýsingu: „Hamingjan er ekki áfangastaðurinn heldur leiðin“. Hitt er svo annað mál að klisjur eru klisjur af því þær eru sannar.

Dr. Gunní

Brúðguminn er skemmtileg mynd sem lætur áhorfendur hlæja og líða vel.

ENDURVINNSLAN Á ERRÓ

Ný bók Danielle Kvaran um feril Errós hefur vakið nokkra aðdáun, en Aðalsteinn Ingólfsson, listfræðingur og höfundur ævisögu listamannsins sem kom út 1982, hefur athugasemdir við verkið.

MYNDLIST
ADALSTEINN
INGÓLFSSON

Endurvinnsla er hugtak sem skýtur upp kollinum á flestum stigum samfélagslegrar umræðu, og kannski var ívitunarstefna póstmóðernismans angi af þeirri umræðu. Nú skilst mér að takmörk séu fyrir því hve oft er hægt að endurnýta suma hluti; fróðir menn segja mér að eftir þrjá til fjóra umganga hafi til að mynda flestar gerðir pappírs tilhneigingu til að leysast upp í frumeindir sínar.

Ég veit ekki hver þolmörkin eru þegar bækur eru annars vegar. Kannski má halda áfram að endurvinnna sömu texta og myndir og setja á prent svo lengi sem einhverjir eru fyrir hendi til að kaupa afurðirnar. Þess vegna er enn ekki útséð um það hvort bókin Erró í tímaröð; Líf og list, eftir Danielle Kvaran kemur til með að gera í blóðið sitt fyrir útgefandann. Trúlega hjálpar að gefa graffíkþrykk með bókinni, eins og Erró hefur gert af alkunnu örlæti.

Vissulega er þetta ásjálegur annáll og auðflettanlegur, ýmiss konar útlitsvandi haganlega leystur af auglýsingastofunni Næst og Sigurður Pálsson betri en enginn þegar kemur að því að yfirfæra tyrfna franska listfræði á íslensku. Og engu er logið um elju höfundar, sem virðist hafa fínkembt allar heimildir sem til eru um hinn ástsæla listamann, en þær eru legið.

Allt þetta hefur PBB réttlæga tíundað í umsögn sinni hér í Fréttablaðinu fyrir skömmu. Og hægt að taka undir ýmislegt annað sem hann segir um fálæti landsmanna um þennan einstaka listamann sem Erró er. Meðan ég man, væri ekki hægt að finna stað í Flugstöð Leifs Eiríkssonar fyrir veggmyndina sem fjarlægð var úr Kringlunni?

Til gagns eða ógagns

Engu að síður hlýtur íslenskur listunnandi, sem fylgst hefur með ferli Errós og gert sér far um að eignast helstu bækur um líf hans og list, að velta fyrir sér hvort svari

kostnaði að bæta nýjum annál í safnið. Því fyrir eru nokkrar nýlegar bækur um listamanninn á íslensku, þær eru langt í frá ófáanlegar, og innihalda megnið af því efni, bæði texta og myndir, sem finna má í annálum. Hér á ég t.d. við döðrant Marcs Augé (1994), risastöran „katalóg“ Errósafnsins í Listasafni Reykjavíkur (1998) og bók L.R. um Erró frá 2001. Einnig er auðvelt að komast yfir glæsilegan katalóg Jeu de Paumesafnsins vegna sýningar Errós í París árið 2000, þar sem er að finna styttri útgáfu af títtnefndum annál Danielle Kvaran um listamanninn.

Það efni sem höfundur hefur sjálf lagt í púkkið verður tæplega til þess að auka á heimildagildi annálsins fram yfir þau ritverk sem hér hafa verið nefnd. Það felst aðallega í bréfum sem nokkrir franskir gagnrýnendur og franskir vinir listamannsins hafa skrifað höfundi til birtingar, og upplýsingum sem eru á mörkum þess að vera smásmugulegar. Er til dæmis nauðsynlegt að vita af því að ein graffíkmynd eftir Erró hafi ratað á tiltekna bók á því herrans ári 1964?

Adalsteinn Ingólfsson, listfræðingur og forstöðumaður Hönnunarsafns Íslands, er höfundur fjölda rita um íslenska myndlist og hönnun. Nýleg verk hans eru Lífandi silfrið – um skartgripi Ásdísar Sveinsdóttur Thoroddsen og Mikines, en fram undan er stórsýning á verkum færeyska meistarans í Listasafni Reykjavíkur sem Adalsteinn stjórnar.

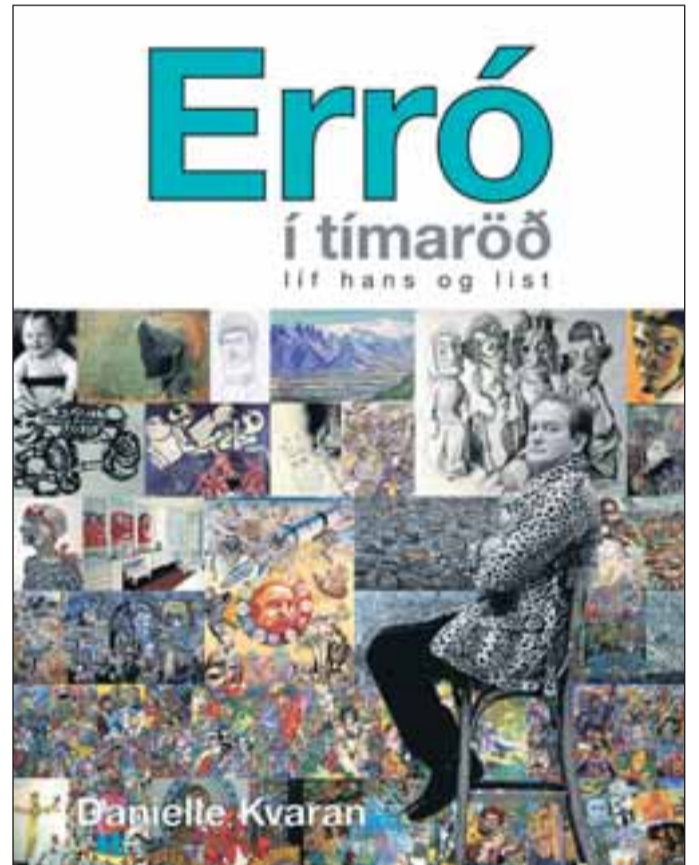
Ekki verður heldur séð hvernig þessi annáll getur gagnast áhugafólki sem ekki hefur aðgang að öðrum bókum um listamanninn. Þeir sem einungis hafa áhuga á myndum hans verða sér vísast úti um eldri bækurnar með sínum stóru litprentunum. Þeir sem vilja kynna sér ýmsa listheimspeki og umfjallanir um listamanninn á alvarlegum nótum velja sér frumheimildir þar sem textar eru birtir í heild sinni, en ekki í bútum. Og þeir sem langar að lesa um ævi listamannsins í stærra samhengi eru örugglega ekki á höttunum eftir upptalningu staðreynda og nafnaskrá.

Um áreiðanleika annála

Nú er annáll í eðli sínu jafn brigðull texti og hin svokallaða „túlkandi ævisaga“. Hins vegar gefur lesandinn sér að höfundur ævisögunnar velji úr staðreyndum og túlki þær eftir eigin höfði – til þess hefur hann bessa- og skáldaleyfi – en annálaritarinn, sá sem gefur sig út fyrir að draga einungis saman staðreyndir, ávinnur sér sjálfkrafa óskorad traust lesandans. Við trúum því sem sagt að minnst annálaritarinn ekki á eitthvað, hafi það einfaldlega ekki gerst. Sennilega er þetta sálfræðilegt fyrirbæri.

Því segi ég þetta, að ekki er hægt að ráða annað af annál Danielle Kvaran, þar sem dregin er saman margháttuð umfjöllun um verk Errós í hartnær hálfa öld, að ekki hafi Íslendingur brotið til mergjar verk listamannsins af skynsamlegu viti, eins og sagt er, fyrr en 1986, þegar maður að nafni Gunnar B. Kvaran fylgir úr hlaði sýningu hans á Tvíær-ingnum í Feneyjum. Og þá undanskil ég ýmisleg viðbrögð blaðamanna og gagnrýnenda við verkum Errós í íslenskum dagblöðum fyrstu árin heima á Íslandi, þegar fáar aðrar prentheimildir voru fyrir hendi.

Nú er auðvitað eðlilegt að fyrst verið er að halda til haga fræðilegum greinum um listamanninn í svona annál, þá fari mest fyrir framlagi erlendra, fyrst og fremst franska, listfræðinga og listgagnrýnenda.

Erró – í tímaröð eftir Danielle Kvaran kom út síðla árs 2007. Erró er staddur hér á landi og áritaði í gær eintök af bókinni fyrir áhugasama en fyrstu kaupendur verksins fengu graffíkverk í kaupbæti.

Erró hefur jú búið og starfað úti í Frans í hartnær hálfa öld; og þar hafa góðir menn á borð við Alain Jouffroy, Pierre Tillman og Jean-Jacques Lebel verið óþreytandi að fjalla um verk hans og kynna þau fyrir umheiminum.

En að gefa í skyn með þögninni að allan þennan tíma, ég tala nú ekki um eftir að listamaðurinn hóf aftur að sýna reglulega á Íslandi á áttunda áratugnum, hafi enginn íslenskur listspekulant, ekki Bragi Ásgeirsson, Matthías Johannessen, Eiríkur Þorláksson, Hannes Sigurðsson, sá sem þetta skrifar og sjálfsagt fleiri, haft uppi nógu marktækar skoðanir á myndlist Errós til að vera tækar á bók, verður til þess að draga verulega úr heimildargildi annálsins, a.m.k. fyrir lesendur hér uppi á Íslandi. Ekki veit ég hvort þessa ávöntun ber að skrifa á fáfræði eða hroka höfundar.

Að lokum eitt innslag af persónulegum toga. Fyrir nokkrum árum ritaði undirritaður ævisögu Errós í náinni samvinnu við listamanninn. Í þessa ævisögu vitnar Danielle Kvaran nokkrum sinnum beinum orðum, a.m.k. einu sinni í löngu máli, og allt í lagi með það. Oftar endursegir hún ýmsar upplýsingar sem birtust fyrst í þessari ævisögu. Ekkert er heldur við það að athuga.

Hins vegar er sérkennilegt, að þegar höfundur þakkar með nafni öllum höfundum „sem vitnað er til í þessari krónólógíu og ennfremur öllum sem hafa komið með sitt innlegg með einum eða öðrum hætti“, þá á hún engar þakkar afgangar til handa höfundi áður nefndrar ævisögu. Hér er sniðgengin það sem í fræðasamfélaginu er nefnd „fagleg háttvísi“ og kostar ekki neitt.

Handan um höf – Helgi Hálfðanarson

Handritin – saga handrita og hlutverk um aldir

Ferðalok – Jónas Hallgrímson 1807–1845

Surtsey – jörð úr ægi

SÝNINGAR Á ÖLLUM HÆÐUM

Þjóðmenningarhúsið – The Culture House
National Centre for Cultural Heritage
Hverfisgötu 15, 101 Reykjavík
Sími 545 1400, www.thjodmenning.is
Veitingar á virkum dögum.
Sýningar – leiðsögn – verslun

Opíð daglega kl. 11.00 – 17.00
Leiðsögn á íslensku um handritasýninguna í hádeginu kl. 12.10 á fimmtudögum. Leiðsögn á ensku um handritasýninguna kl. 15.30 á mánudögum og föstudögum.
Í versluninni: Myndlistarsýning Erlu Þórarinsdóttur – Sameign. Opinber rými.

SKAPARINN AUGLÝSINGASTOFA

BANG & OLUFSEN **B&O**

Síðumúla 21 Reykjavík | Sími 581 1100 | www.bang-olufsen.com

HELVÍTI Á JÖRÐ

Staða frjálsra fjölmiðla í Rússlandi veldur víða áhyggjum en hagsmunaaðilar tengdir ríki og valdablokkum í landinu hafa tangarhald á fjölmiðlum.

FJÖLMÍDLAR HELGA BREKKAN

Grigory Pasko vinnur oftast einn án verndar gegn stöðugum hótunum. Með því að skrifa um ástand mannréttinda og umhverfismála í Rússlandi í dag tekur hann mikla áhættu. Hann hefur starfað sem blaðamaður undanfarnir tuttugu og fimm ár og upplifað miklar breytingar í kjölfar Perestrojku Gorbatsjovs og falls Sovétríkjanna, þjóð og aukið frelsi fjölmiðla og síðan aftur hertar reglur í ríki Pútíns.

Pasko fæddist í Úkraínu árið 1962 og stundaði nám í blaðamennsku við herflotaháskólann í Lvov. Hann flutti til Valdívostok og skrifaði fyrir flotblaðið *Vojeva Vachta* (Varðturninn). Í október 1997 var hann handtekinn við heimkomu frá Japan og sakaður um njósnir. Sannleikurinn var sá að Pasko hafði kvikmyndað starfsmenn rússneska flotans varpa kjarnorkuúrgangi í hafið þrátt fyrir alþjóðlegt bann við því. Í kjölfarið var honum varpað í fangelsi en sleppt árið 2003 en þó aðeins skilorðsbundið. Hann var sviptur gráðum sínum hjá flotanum og margar lygar birtar um hann sem „svikara og njósnara“ í opinberum fjölmiðlum. Nú berst hann fyrir máli sínu hjá mannréttindadómstólum í Strassbourg.

Grigory Pasko hefur m.a. fengið Human Rights Watch verðlaun árið 2002 og í september 2007 hlaut hann þýsku friðarverðlaunin sem kennd eru við rithöfundinn Erich-Maria Remarque. Í yfirlýsingu dómnefndar sagði að Pasko hlýti verðlaunin fyrir bók sína *Rauða svæðið* og vegna þess að hann væri „virkur baráttumaður frelsis og mannréttinda“.

Bókin *Rauða svæðið* fjallar um dvöl Paskos í fangelsi og vinnubúðum norðvestur af Valdívostok. Hún byggir á stórum hluta á dagbók sem hann skrifaði með örsmárri skrift á ýmsa miða. Sagan minnir um margt á bók *Solschenitsyns*, *Dagur í lífi* *Iwans Denissowits*. Pasko segir frá ómanneskjulegum aðstæðum og yfirvöldum. Hvernig 35 menn skiptust á að sofa í hörðum rúmum í þröngum klefa þar sem lífið var háð geði yfirmanna og varða. Pasko veiktist og skilaboðin frá lögfræðingum, þegar þeir loks fengu að koma til hans, voru ekki uppörvandi. Hann skrifar um angist, von og algera órvæntingu á mjög ljóðrænan og sterkan hátt. Lýsingar hans á lofti eða fremur skorti á því í yfirfullum fangaklefum eru oft yfirþyrmandi og ekki auðveldar aflestrar. Aftur á móti er einlægni höfundar og hugleiðingar um lífið og manneskjurnar fullar lífi og kímni. Léttur og lifandi stíll Paskos er eflaust ein af ástæðum þess að bókina hefur hlotið góðar viðtökur í Þýskalandi. Nú er verið að þýða bókina á ensku og fyrirhugaðar útgáfur á

fleiri tungumálum. Hann skrifaði einnig aðra bók um lífið í fangelsi sem heitir *Hunangskakan*. Bæði verkin voru prentuð í einni bók á rússnesku fyrir tveimur árum. En flutningabíllinn sem ók öllu upplaginu úr prentsmiðjunni „hvarf“ ofan í stórflyót á leiðinni til Moskva. Þannig misstu lesendur í Rússlandi af því að fá að lesa sögur Paskos úr fangelsi Rússlands í dag. Áhrifaríkar frásagnir sem gætu allt eins verið frá tímum Dostojevskís eða úr Gúlagi Stalíns.

Í Stokkhólmi talaði Pasko meðal annars á fundi á vegum Amnesty um líf hundraða þúsunda fanga í Rússlandi í dag og „steinaldarstig“ reglnanna sem þar gilda. „Fangar mega til dæmis aðeins hringja heim fjórum sinnum á ári,“ sagði hann.

Við setjumst niður saman eftir kvöldfundinn hjá Amnesty og ég get ekki stillt mig um að kvarta yfir einum fundargesta: Rússneskumælendi konu sem stöðugt spurði Pasko frekjulega eins og hann væri í yfirheyrslu. Pasko lítur á mig öruggur og segir: „Þessi kona var frá leyniþjónustunni, FSB.“

Ertu viss?

„Já,“ segir hann án þess að brosa: „Þegar ég er í útlöndum að tala, til dæmis í Bandaríkjunum, þá skoða ég hópinn og get alltaf séð strax hverjir eru frá sendiráði Rússlands eða FSB.“

Ertu ekki hræddur við að halda áfram að skrifa?

„Ég skrifa um staðreyndir. Fyrir mig er bara til eitt yfirvald og það er sannleikurinn. Ég er ekki meðlimur í neinum stjórnmálaflokki eða nokkrum samtökum. Það sem ég geri og hef verið að gera þessi tuttugu og fimm ár sem ég hef starfað sem blaðamaður er að segja sannleikann.“

Eftir dvölinni í fangelsi og vinnubúðum var þér boðið að ritstýra tímariti fyrir fanga. Hvernig stóð á því?

„Það var viðskiptajöfur í Moskva sem langaði til að leggja peninga í þannig blað og þá var farið að leita að blaðamanni með háskólamenntun, reynslu af ritstjórn og sem hafði setið í fangelsi. Og ég var eini maðurinn sem kom til greina. Ég ritstýrði þessu tímariti í eitt ár og það naut mikilla vinsælda meðal fanga. Þeir sendu okkur sögur, ljóð og annað í þúsundatali. En eftir eitt ár var blaðið skýndilega lagt niður.“

Pasko starfaði síðan á blaðinu *Novaya Gazeta* og deildi skrifstofu með Önnu Politkovskaju í þrjú ár. Þau ferðu oft saman um Rússland eða til útlanda: „Síðan var ég ritstjóri tímaritsins *Ecologia* í *Pravo*. Tímaritið, sem var fjármagnað með erlendu fé, fjallaði um umhverfismál og mannréttindi. En vegna hinna nýju laga um óháð félagsamtök sem komu í veg fyrir erlenda fjár-

Kunnur baráttumaður fyrir ríttfrelsi í Rússlandi Pútíns, Grigory Pasko.

mögnun varð ég að leggja blaðið niður vorið 2007.“

Nú birtast greinar Paskos um Rússland á ensku á internetinu. Jafnvel þótt hann skrifi um grafalvarleg efni þá er stíll hans oft skemmtilega íróískur og hittinn. Allar greinar hans má lesa á blogginu: www.robertamsterdam.com

Nú ertu að skrifa um gasleiðsluna sem Norð Stream áætla að leggja gegnum Eystrasalt.

„Já, ég kvikmynda líka og tek viðtöl við fólk í löndunum sem þetta verkefni snertir.“

Er það ekki líka hættulegt, hið ríkisrekna Gasprom á jú 51 prósent í verkefninu?

„Ef ég skrifa um það að gamlar ómmur í Rússlandi fái ekki gas inn í hús sín þar sem leiðslan er lögð, þrátt fyrir að þeim hafi verið lofað því, þá er það ekki hættulegt. En..“ segir hann alvarlegri: „Ef ég fer að grafast fyrir um það hvers vegna kostnaður við leiðsluna hefur margfaldast frá því fyrstu áætlanir voru kynntar, já, þá getur það orðið hættulegt fyrir mig.“

Æ ferri blaðamenn í Rússlandi vinna eins og þú?

„Þeir eru enn til eins og til dæmis Andrey Novonkov frá Ribinsk. Það eru um það bil einn eða tveir þannig blaðamenn í hverjum landshluta og auðvitað fleiri í Moskva.“

Pasko skiptir nú um umræðuefni: „Ég hef tekið eftir því í Rússlandi að í fyrsta lagi er verið að setja æ fleiri fyrrverandi KGB menn á dómarastóla. Annað sem ég hef tekið eftir er að gömlum próffessorum og deildarstjórum í háskólunum er hent út og KGB-menn settir í staðinn. Stjórnendur og stjórnir háskóla og stofnana eru að fyllast af þeim sem eru hliðhollir Pútín.“

Og hvað gera þeir?

„Þeir eru að endurrita skólabækurnar. Ekki bara söguna. Þeir breyta áherslum.“

Hyvernig?

„Á núnda áratugnum kom bylgja af nýjum lögum um frjálsara markaðskerfi í Rússlandi, sem komu í staðinn fyrir gömlu sovésku lögum. En um leið og Pútín tímabilið hófst fóru þeir að „lagfæra“ þessi lög. Þessar breytingar eru ekki slæmar af því að þær séu vonda heldur vegna þess að þær eru lögfræðilega slæmar. Þeir byrjuðu á breytingum en nú eru þeir farnir að henda þessum tuttugu ára gömlu lögum og einfaldlega semja ný sem henta þeim. Og þetta geta þeir gert vegna þess að Dúman er algerlega undir valdi þeirra.“

Og hvað er svona slæmt við þessi nýju lög?
„Til dæmis nýju lögum um ferðir til og frá Rússlandi, innflytjendalög. Þeir bættu aðeins einni grein við.“

LISTMUNAUPPBOÐ

Erum að taka á móti verkum á næsta listmunauppboð Gallerís Foldar sem verður haldið á Hótel Sögu, Súlusal, sunnudagskvöldið 3. febrúar

Á uppboðinu verður að venju gott úrval verka, meðal annars fjölmörg verk gömlu meistaranna.

Karólína Lárusdóttir

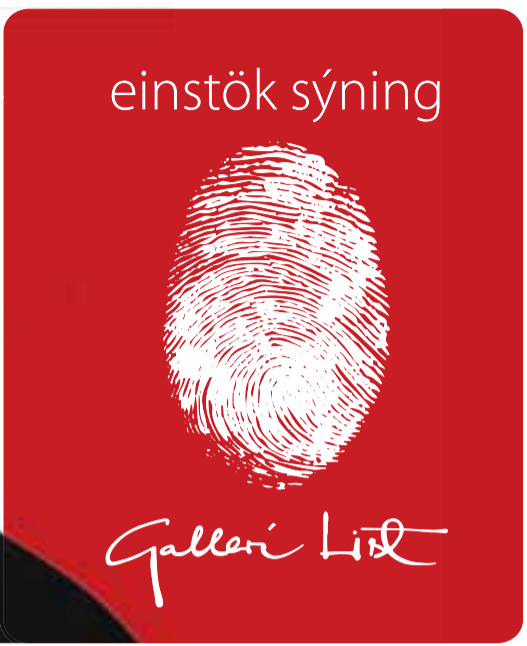

Jóhannes Jóhannesson

Nína Tryggvadóttir

Málverkasýning

Hjalmar Þorsteinsson

Gallerí List • Skipholt 50A
sími: 581 4020 • www.gallerilist.is

FÓSTBRÆÐUR
▶ **Á DVD**

FÓSTBRÆÐUR
Loksins á DVD!
Tryggðu þér allar
5 seríurmar!

flickr·flakk og heljarstökk

1. 12. 2007 – 17. 2. 2008

skemmtilegri

sena
okkar heimur // þín skemmtun

LJÓSMYNDASAFN REYKJAVÍKUR
Reykjavik Museum of Photography

Grófarhús · Tryggvagötu 15 · 101 Reykjavík · Sími 563 1790 · www.ljosmyndasafnreykjavikur.is
Opið mánudaga til föstudaga frá 12–19 · helgar frá 13–17 · AÐGANGUR ÓKEYPIS

BYLGJAN
989
- ALLIR ERU AÐ HLUSTA!

ENN Á TALI

Sunnudaga kl. 16

GOTTOLK

Hún hljóðar svona: „Þeim sem sækir um vegabréfsáritun má neita ef viðkomandi hefur skrifað eða sagt eitthvað niðrandi um Rússland eða stjórn þess.“ Rúmlega þrjátíu erlendum blaðamönnum hefur verið neitað um vegabréfsáritun í skjóli þessarar nýju greinar laganna. Ástæðan sú að þeir hafa einhvern tíma skrifað grein sem stjórnvöldum er ekki að skapi.

Nýjasta dæmið er Natalia Morar sem bjó og vann í Moskvu en var neitað um að koma inn landið í desember. Hún er enn í Moldavíu og ekkert gerist í hennar máli og á meðan heldur hún áfram að búa hjá móður sinni í Moldavíu.

Hvað gerist með erlenda blaðamenn í Rússlandi?

„Vinur minn Boris Reichster í Moskvu skrifar fyrir þýska vikuritíð Focus. Lögreglan lemur hann af og til.“

... gömlum prófessorum og deildarstjórum í háskólunum er hent út og KGB-menn settir í staðinn. Stjórnendur og stjórnir háskóla og stofnana eru að fyllast af þeim.

Hvernig þá?
„Þeir handtaka hann, fara með hann á stöðina og berja hann hressilega. Síðan er honum sleppt. Ég hef tekið eftir því að þýsku blaðamennirnir virðast vera þeir sem eru hvað hugrakkastir í skrifum sínum. Það er almennt vitað að Pútín elskar Þýskaland og því mun enginn þora að reka þýska blaðamenn frá Rússlandi. Af því „okkur líkar Þýskaland“ er minni hætta á því að þeim verði kastað út, þeir eru bara lamdir af og til.“

Þetta var bara eitt dæmi um nýju lögin,“ heldur Pasko ákveðinn áfram: „Það eru önnur lög sem eru algerlega hræðileg og þau eru kölluð andsvartslög gegn hryðjuverkum og hryðjuverkastarfsemi.“

Hvernig virka þau?
„Ef ég til dæmis skrifa að Pútín sé þjófur og slæmur fyrir Rússland og sé að láta myrða Rússa og hafi hafið glæpsamlegt stríð í Tsjetsjeníu, þá er hægt að ákæra mig samkvæmt þessum nýju lögum fyrir hryðjuverk og dæma í fangelsi.“

En nú birtast skrif þín bara á netinu á ensku. Er það ekki öruggara?

„Anna (Politkovskaja) hélt hún væri óhult vegna þess að hún væri þekkt á Vesturlöndum en svo reyndist ekki. (Anna var myrt fyrir utan heimili sitt í Moskvu árið 2006.) Pútín hafði rétt fyrir sér þegar hann sagði að hún væri ekki þekkt í Rússlandi. Þegar hún var myrt var hún að vinna að grein um fjármála-starfsemi sem tengdist stríðinu í Tsjetsjeníu og þá var greinilega tekin ákvörðun um að taka hana af lífi. Og ég veit að ef þeir ákveða að stöðva mig þá munu þeir ekki vara mig við.“

Heldur?
„Heldur drepa mig beint.“
Nú þegjum við um stund því það er ekkert hægt að segja, þar til Pasko segir: „Skrifaðu vinsamlegast ekki í greinina þína það sem franskur blaðamaður gerði um daginn.“

Hvað skrifaði hann?
„Að ég birti greinar mína á and-rússnesku síðunni www.robertamsterdam.com. Þetta er ekki and-rússneskt heldur bara staður þar sem nýjustu greinar, kvikmyndir og upplýsingar um það sem er að gerast í Rússlandi birtast á fimm tungumálum. Ég hef verið beðinn um að skrifa greinar í rússnesk blöð undir dulnefni en það vil ég ekki.“

Nú hefur fjöldi Rússa yfirgefið landið. Hefur þú ekki hugleitt það?

„Ef fjölskyldu minni verður hótad þá mun ég gera það. En ég er blaðamaður og Rússland

Ljósmyndaspjald á gólfi í Moskvu en enginn glímir við Pútín.

og rússneska er mitt mál. Þetta er stórt land og svo mikið meira en bara Pétursborg og Moskvu. Þótt ég skrifi núna fyrir þessa net-síðu þar sem greinar mínar birtast á ensku þá er ég alltaf að skrifa um Rússland.“

Á Amnestyfundinum talaðir þú um að samtökin ættu að taka mál Mikhaíls Khodorkovskí upp á sína arma, hvers vegna?

„Vegna þess að hann hefur ekki fengið réttláta meðferð. Allt málið gegn honum er gegnumsyrt af andúð Pútíns á honum og hvert lögbrotið fylgt á fætur öðru. Amnesty skilgreinir samviskufanga á sérstakan hátt en ég vona samt að í anda þessara mikilvægu mannréttindasamtaka sé hægt að veita honum og fleirum í Rússlandi aðstoð. Það er

mikilvægt að vekja athygli á því að mannréttindi þeirra séu brotin,“ segir Grigory Pasko sem er þakklátur fyrir stuðninginn frá Amnesty og tuttugu og fjögur þúsund bréf sem meðlimir samtakanna um allan heim skrifuðu á meðan hann sat í fangelsi.

Hvers vegna skrifaðir þú þessar tvær bækur um lífið í fangelsum?

„Ég skrifaði bækurnar til þess að veita innsýn í þennan heim og hvernig maður breytist við þessa reynslu. Þrátt fyrir að svipaðar sögur hafi verið sagðar fyrir.“ Hann segir að lokum alvarlegur: „Einhver sagði að fangelsi í Rússlandi væru eins og helvíti á jörð en það er ekki rétt. Þau eru helvíti á jörð.“

Almanak HÍ 2008
Dr. Þorsteinn Sæmundsson stjórnfræðingur reiknaði og bjó til prentunar.
Auk dagatals eru margvíslegar upplýsingar, svo sem um sjávarföll og gang himintungla, yfirlit um hnetti himingeimsins, mælieiningar, veðurfar, stærð og mannfjöldi allra sjálfstæðra ríkja og tímami í höfuðborgum þeirra.
96 bls.
1.285,- kr

Villa á öræfum
/Allein durch die Einöde
eftir Pálma Hannesson
Tvímála útgáfa á svinsælum hrakningasögum Pálma Hannessonar, f.v. rektors MR og alþingismanns. Þær leika meira að segja hlutverk í glæpasögum Arnaldar Indriðasonar þar sem söguhetjan Erlendur er sífellt að lesa þær og má kannski halda því fram að þær gegni því hlutverki þar að undirstrika íslensk sérkenni þessa rannsóknalögreglumanns. Bókin er á tveimur tungumálum, íslensku og þýsku, og er mikill fengur að þessu verki fyrir áhugamenn um hálendið og þessar hrakningasögur sem hafa verið ófánlegar árum saman.
3.300,- kr.

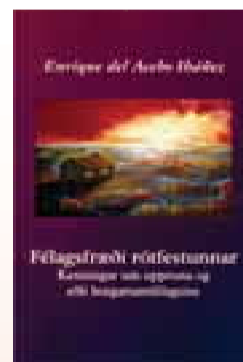
Söngvarnir frá Písa
Ezra Pound
Söngvarnir frá Písa teljast til stórvirkja í ljóða-bókmenntum Vesturlanda og eru að margra mati hápunkturinn í hinu mikla æviverki Ezra Pound sem hann nefnir Cantos. Ljóðaflokkurinn er ortur í fangabúðum Bandaríkjahers norðan við Písa á Ítalíu 1945, en þar sat Pound um nokkur mánaða skeið, ákærður fyrir landráð og með dauðadóm vökandi yfir sér. Hann gerir upp líf sitt og les brot úr því saman við rústir Evrópu sem og við leiftur úr líðinni sögu og þá goðsagnakjarna sem hann taldi óförgengilega.
3.400,- kr.

Menntun, forysta og kynferði
Guðný Guðbjörnsdóttir, prófessor
Hvaða máli skiptir menntun fyrir framgang kvenna og karla til forystustarfa? Er það ekki þeirra sjálfrá að stýra menntun sinni? Hvers vegna beindist umræðan um jafnrétti kynjanna í skólum nýverið og óvænt að stöðu drengja?
325 bls.
4.300,- kr

HEGRAVARPIÐ
Lise Tremblay
Smásagnasafn sem vakið hefur mikla athygli í heimalandi höfundar Kanada fyrir einfaldan og beinskeyttan stíl. Sögurnar lýsa lífi íbúa í smábæ í Québec-fylki, sem byggja afkomu sína á veiðimönnum, fuglafræðingum og borgarbornum í leit að ró. Fyrir þetta verk hlaut höfundurinn ein merkustu bókmenntaverðlaun sem veitt eru í Kanada.
2.800,- kr.

Félagsfræði rótfestunnar
Kenningar um uppruna og eðli borgarsamfélagsins
Enriques del Acebo Ibáñez
Hér er gerð grein fyrir þróun borgarsamfélaga sem fyrirbæri nútímans en um leið sem afsprengi fyrri samfélagsáttá. Fjallað er um helstu kenningar frumkvöðla félagsfræðinnar sem snúa að þróun samfélagsins. Höfundurinn fléttar saman kenningum sínum og túlkunum um rótfestu og rótleysi við myndun borgarsamfélagsins og sýnir hvernig brautrygjendur félagsfræðinnar á 19. og 20. öld tókust á við félagslegt eðli nýja samfélagsins sem einkenndist m.a. af stórborginni.
3.500,- kr.

Afburðaárangur
Agnes Hólm Gunnarsdóttir og Helgi Þór Ingason
Um stjórnunaraðferðir sem grundvallast á gæðastjórnun og rannsóknir á fyrirtækjum sem náð hafa afburðaárangri. Hvaða aðgerðir og aðferðir eru líklegar til að stuðla að afburðaárangri í rekstri fyrirtækis eða stofnuna. Í þessari bók er leitast við að skapa yfirsýn yfir nokkrar vel þekktar rannsóknir á þessu sviði, sem og nokkrar vinsælar stjórnunaraðferðir. 139 bls.
3.990,- kr.

Ljóðmæli
Einars Sigurðssonar í Eyðölum
Einar Sigurðsson var höfuðskáld þjóðarinnar í árdaga lúthersks siðar hér á landi. Bókin skiptast í þrjá hluta. Inngangur fjallar um sálmafvæðskap í lútherskum sið og ævi Einars í Eyðölum. Þá tekur við kveðskapur Einars, alls 45 sálmar og kvæði. Í síðasta hluta, Skýringum og athugasemdum, er gerð ræðileg grein fyrir einstökum sálrum og kvæðum og varðveislu þeirra. Bókinni fylgja heimildaskrá, handritaskrá og nafnaskrá.
5.600 kr.

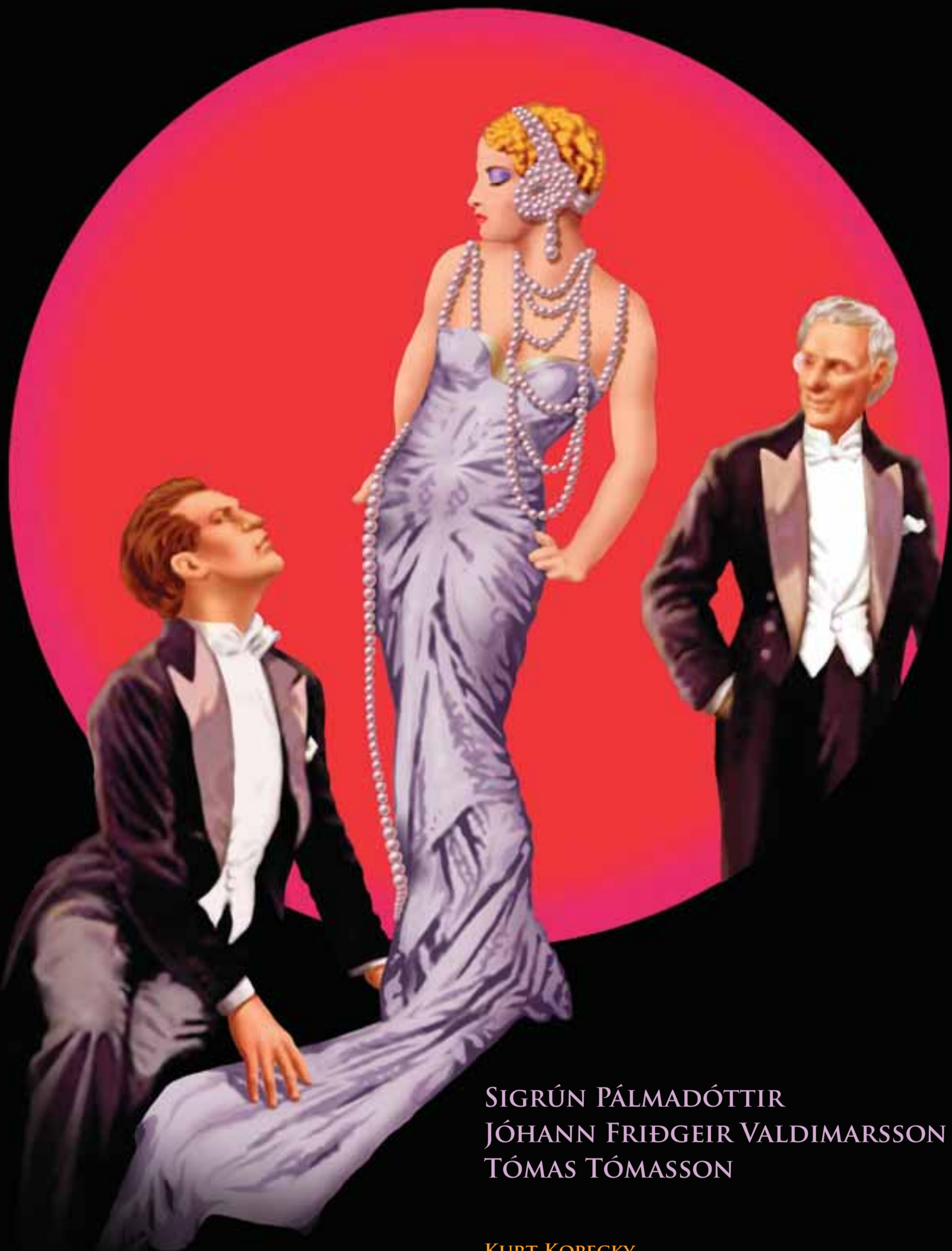

Leitin lífandi
Líf og störf sextán kvenna
Sextán konur, sem allar hafa lokið doktorsnámi við erlenda háskóla, eiga kaffa í bókinni. Þær starfa við ýmsa háskóla landsins og hafa allar, um lengri eða skemmri tíma, stundað eigin rannsóknir og miðlað þeim ríkulega í ræðu, kennslu og riti. Í bókinni greina konurnar frá eigin fræða- og rannsóknarsviði, hvernig áhugi þeirra á því vaknaði og hvernig þeirra eigin lífs saga og persónuleg reynsla hafði áhrif á starfsval þeirra. Þær fjalla einnig um hugmyndafræðilega þróun innan síns fræðisviðs og hvernig hún hefur endurspeglast í lífi þeirra, störfum og rannsóknum.
3.500,- kr.

LA TRAVIATA

VERDI

SIGRÚN PÁLMAÐÓTTIR
JÓHANN FRÍÐGEIR VALDIMARSSON
TÓMAS TÓMASSON

KURT KOPECKY
JAMIE HAYES
ELROY ASHMORE
FILIPPÍA ELÍSDÓTTIR
BJÖRN BERGSTEINN GUÐMUNDSSON
LÁRA STEFÁNSDÓTTIR

ÍSLENSKA ÓPERAN
2008

Janúar 2008

menning

[SÉRBLAD FRÉTTABLAÐSINS UM MENNINGU OG LISTIR]

... AÐ TJALDABAKI

Hulda Stefánsdóttir myndlistarkona fékk í gær viðurkenningu úr styrktarsjóði sem Erró stofnaði til í minningu Guðmundu S. Kristinsdóttur, móðursystur sína frá Miðengi. Sjóðnum er ætlað að efla og styrkja listsköpun kvenna sem þykja skara fram úr og hvetja þær til frekari dáða. Listsjóður Guðmundu S. Kristinsdóttur er sjálfseignarstofnun í vörslu Borgarsjóðs Reykjavíkur en umsjón með honum hafa Reykjavíkurborg og Errósafn.

Erró kom til landsins til að veita verðlaunin og árita bók um feril sinn í gær, en stoppar stutt við. Hann sýnir snemma á þessu ári í Kína og á að auki verk á stórsýningu um pop-listina í Zürich sem opnar um miðjan næsta mánuð. Sams konar yfirlitssýningu lýkur í Róm um mánaðamótin.

Listasjóður Dungals veitti sína árlegu styrki á fimmtudag. Hæsta styrkinn fékk Davíð Örn Halldórsson sem nú sýnir í Gallerí Ágúst við Baldursgötu. Þá fengu þær Björk Viggósdóttir og Birta Guðjónsdóttir einnig viðurkenningu sjóðsins. Dungalsjóður hefur veitt listamönnum styrki í fimmtán ár og hyggur nú á útgáfu bóka sem helgaðar verða einstaka listamönnum. Sjóðinn stofnaði Gunnar Dungal til minningar um foreldra sína.

HILMIR SMÆR GUÐNASON MARGRÉT VILHJÁKSDÓTTIR LAUFHEY ELÍASDÓTTIR JÓHANN SIGURBARNSON ÓLAFÍA HRÖNN JÓNSDÓTTIR ÞRÖSTUR LEÓ GUÐNARSSON ÓLAFUR DARRI ÓLAFSSON ÓLAFUR EGILL EGILSSON ILMUR KRISTJÁNSDÓTTIR

SÝND Í KVÍKMYNDAHÚSUM UM LAND ALLT

★★★★★
 "Íslenska kvíkmyndavorinu lauk 16. janúar sl. Þá hófst langþráð íslenskt kvíkmyndasumar með frumsýningu Brúðgumans eftir Baltasar Kormák sem er best heppnaða kvíkmynd Íslendinga til þessa."
 - Jakob Frimann Magnússon

★★★★★
 "Hreint út sagt frábær mynd í alla staði, leikararnir skila stórkostlegum frammistöðum, fyndni og dramatískt í senn. Besta íslenska fil-gúdd myndin fyrr og síðar"
 - Stefan Sigurjónsson, X-ið FM 9.77

★★★★★
 Frábær mynd. Hún er falleg, sár og fyndin. Allt gekk upp, leikur, leikmynd, saga, hljóð, mynd og allt sem þarf til að gera fina bíómynd.
 -Sigurjón M. Egilsson, Mannlíf

"Brúðguminn er heilsteypt og skemmtileg mynd sem kemur eins og ferskur andvari inn í skammdegjð."
 -Sigríður Pálsdóttir, Kvika Rás 1

SÖGN EHF KYNNIR KVÍKMYND EFTIR BALTASAR KORMÁK

BRÚÐGUMINN

FRAMLEIÐAFÖRUM: SÖGN EHF / BLUEEYES PRODUCTIONS / SAMMUNIR WILDORISK FILM / EFTIR: HILMIR SMÆR GUÐNASON, MARGRÉT VILHJÁKSDÓTTIR, LAUFHEY ELÍASDÓTTIR, JÓHANN SIGURBARNSON, ÓLAFÍA HRÖNN JÓNSDÓTTIR, ÞRÖSTUR LEÓ GUÐNARSSON, ÓLAFUR DARRI ÓLAFSSON, ÓLAFUR EGILL EGILSSON, ILMUR KRISTJÁNSDÓTTIR / MÓT: RAGNA FÓSSBERG / UNNAN: HÉLGA STEFÁNSDÓTTIR / LIT: ATLI GEIR GRÉTARSSON, GRÉTAR REYVÍSSON / KLÉBBAND: KJARTAN KJARTANSSON / KLÉBBAND: BERGSTEINN BJÖRGVÉLSSON / KLÉBBAND: ELÍASBET RÖNALDSDÓTTIR / KLÉBBAND: SIGURHEIÐ BJÓLA CARBARSSON / KLÉBBAND: JÓN ÓLAFSSON / KLÉBBAND: AGNÝS JÓHARSEN, BALTASAR KORMÁKUR / KLÉBBAND: LILJA PÁLMAÐÓTTIR, KIM MAGNÚSSON / KLÉBBAND: HÉRA ÓLAFSDÓTTIR / KLÉBBAND: LISA KRISTJÁNSDÓTTIR / KLÉBBAND: BALTASAR KORMÁKUR, ÓLAFUR EGILL EGILSSON / KLÉBBAND: BALTASAR KORMÁKUR

Viðskiptavinir Glitnis fá 20% afslátt af miðaverði á kvíkmyndina BRÚÐGUMINN þegar þeir greiða með greiðslukorti frá Glitni. **GLITNIR**

eithvað alveg einstakt

Galleri List
Skipholt 50A • sími: 581 4020
www.gallerilist.is